

V Bruseli 20. 7. 2017
COM(2017) 383 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom
Výročná správa za rok 2016**

{SWD(2017) 266 final}
{SWD(2017) 267 final}
{SWD(2017) 268 final}
{SWD(2017) 269 final}
{SWD(2017) 270 final}

OBSAH

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom – Výročná správa za rok 2016

ZHRNUTIE.....	4
1. ÚVOD	7
2. HORIZONTÁLNE POLITIKY A OPATRENIA NA BOJ PROTI PODVODOM A ICH VÝSLEDKY	7
2.1. Politické iniciatívy inštitúcií EÚ	7
2.1.1. Návrh smernice o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy EÚ, prostredníctvom trestného práva	7
2.1.2. Návrh na zriadenie Európskej prokuratúry	8
2.1.3. Hodnotenie nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013	8
2.1.4. Boj proti korupcii v EÚ	8
2.1.5. Návrh Komisie na revíziu nariadenia o rozpočtových pravidlách a osobitných rozpočtových pravidiel platných v jednotlivých odvetviach (súhrnné nariadenie).....	8
2.1.6. Medzinárodná spolupráca	9
2.1.7. Stratégia Komisie pre boj proti podvodom	9
2.1.8. Vykonávanie programu Hercule	10
2.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi	11
2.2.1. Zhrnutie	11
2.2.1.1. Národné stratégie pre boj proti podvodom.....	11
2.2.1.2. Koordinačný útvar pre boj proti podvodom (AFCOS)	11
2.2.1.3. Verejné obstarávanie	12
2.2.1.4. Iné.....	12
2.2.2. Plnenie odporúčaní z roku 2015.....	12
2.3. Zhrnutie štatistík o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch.....	13
2.3.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi.....	13
2.3.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi.....	15
3. POLITIKY A OPATRENIA NA BOJ PROTI PODVODOM A ICH VÝSLEDKY – PRÍJMY	16
3.1. Opatrenia na boj proti podvodom v oblasti príjmov podľa inštitúcií EÚ	16
3.1.1. Vzájomná administratívna pomoc – nariadenie č. 515/97	16
3.1.1.1. Legislatívny vývoj.....	16
3.1.1.2. Vykonávanie článku 43b nariadenia č. 515/97	17
3.1.1.3. Informačný systém pre boj proti podvodom (AFIS).....	17
3.1.1.4. Spoločné colné operácie.....	18
3.1.2. Ustanovenia týkajúce sa vzájomnej pomoci a boja proti podvodom v medzinárodných dohodách.....	19
3.1.3. Boj proti nezákonnému obchodu s tabakovými výrobkami.....	20
3.1.4. Boj proti podvodom v oblasti DPH.....	20

3.2. Opatrenia členských štátov na boj proti podvodom v oblasti príjmov	20
3.3. Štatistika odhalených nezrovnalostí a podvodov v oblasti príjmov	21
3.3.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi.....	21
3.3.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi.....	21
3.3.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom	22
4. SEKTOROVÉ POLITIKY A OPATRENIA NA BOJ PROTI PODVODOM A ICH VÝSLEDKY – VÝDAVKY	22
4.1. Poľnohospodárstvo – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky	22
4.1.1. Poľnohospodárstvo – opatrenia členských štátov na boj proti podvodom.....	22
4.1.2. Poľnohospodárstvo – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch	22
4.1.2.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi.....	22
4.1.2.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi.....	23
4.1.2.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom	23
4.2. Politika súdržnosti a rybolov – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky	23
4.2.1. Politika súdržnosti a rybolov – opatrenia členských štátov na boj proti podvodom	23
4.2.2. Politika súdržnosti a rybolov – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch	24
4.2.2.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi.....	24
4.2.2.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi.....	24
4.2.2.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom	25
4.3. Nepriame hospodárenie (predvstupové) – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky	25
4.3.1. Nepriame hospodárenie (predvstupové) – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch	25
4.3.2. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom	25
4.4. Priame hospodárenie – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky	25
4.4.1. Priame hospodárenie – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch.....	25
4.4.1.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi.....	26
4.4.1.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi.....	26
4.4.1.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom	26
5. VYMÁHANIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV A INÉ PREVENTÍVNE A NÁPRAVNÉ OPATRENIA.....	26
6. SPOLUPRÁCA S ČLENSKÝMI ŠTÁTMI.....	26
7. SYSTÉM VČASNÉHO ODHAĽOVANIA RIZIKA A VYLÚČENIA (EDES)	27

8. NADVIAZANIE NA UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU O OCHRANE FINANČNÝCH ZÁUJMOV EÚ – BOJ PROTI PODVODOM – VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2015.....	28
9. ZÁVERY A ODPORÚČANIA.....	30
9.1. Príjmy	31
9.2. Výdavky.....	31
9.3. Ďalšie roky	33
PRÍLOHA 1 – NEZROVNALOSTI NAHLÁSENÉ AKO PODVOD V ROKU 2016.....	34
PRÍLOHA 2 – NEZROVNALOSTI NENAHĽÁSENÉ AKO PODVOD V ROKU 2016	35

ZHRNUTIE

Výročnú správu za rok 2016 o ochrane finančných záujmov Európskej únie (ďalej len „správa o ochrane finančných záujmov“) predkladá Komisia v spolupráci s členskými štátmi v súlade s článkom 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

V správe sa uvádzajú opatrenia Komisie a členských štátov na boj proti podvodom a ich výsledky. Podľa zmluvy sa vyžaduje úzka a pravidelná spolupráca medzi členskými štátmi a Komisiou a na zabezpečenie rovnocennej a účinnej ochrany finančných záujmov EÚ sa umožňuje prijatie osobitných opatrení. Komisia a členské štáty chránia finančné záujmy EÚ pred neprimeranými alebo neoprávnenými výdavkami alebo vyhýbaním sa plateniu cla alebo iných poplatkov najmä prostredníctvom:

- a) preventívnych opatrení;
- b) vyšetrovacích činností;
- c) nápravných mechanizmov;
- d) represívnych opatrení.

Ak boli pri analýze týchto informácií zistené problémy alebo riziká, uvádzajú sa odporúčania na riešenie týchto problémov.

Opatrenia na boj proti podvodom na úrovni EÚ

V roku 2016 bolo prijaté veľké množstvo opatrení na zlepšenie právneho a administratívneho rámca na ochranu finančných záujmov EÚ:

- Rada, Európsky parlament a Komisia dospeli k politickej dohode o návrhu smernice o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva,
- keďže v otázke zriadenia Európskej prokuratúry sa nedosiahla jednomyselná zhoda, veľké množstvo členských štátov sa na začiatku roka 2017 rozhodlo postupovať na základe posilnenej spolupráce,
- Komisia začala hodnotenie uplatňovania nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných úradom OLAF,
- Európski partneri proti korupcii (EPAC)/sieť kontaktných osôb EÚ na boj proti korupcii (EACN) prijali vyhlásenie z Rigy zamerané na posilnenie boja proti korupcii,
- šesťnásť útvarov Komisie aktualizovalo svoju stratégiu pre boj proti podvodom,
- OLAF úspešne prerokoval ustanovenia týkajúce sa boja proti podvodom v medzinárodných dohodách EÚ,
- program financovania Hercule III prispieva k posilneniu operačnej a administratívnej kapacity colných a ďalších orgánov v členských štátoch.

Na strane výdavkov rozpočtu EÚ sa v roku 2016 dosiahol výrazný pokrok v úsilí o lepšiu ochranu finančných záujmov EÚ:

- od 1. januára 2016 sa začal uplatňovať systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) na ochranu finančných záujmov EÚ,
- Komisia navrhla revíziu nariadenia o rozpočtových pravidlách a osobitných rozpočtových pravidiel platných v jednotlivých odvetviach (prostredníctvom súhrnného nariadenia) s cieľom ich zjednodušenia a dosiahnutia väčšej flexibility,
- v rámci Poradného výboru na koordináciu prevencie sprenevery (COCOLAF) boli vypracované dôležité usmerňovacie dokumenty.

Na strane príjmov rozpočtu sa na základe opatrení prijatých v roku 2016 dosiahla lepšia ochrana finančných záujmov EÚ:

- v revidovanom nariadení č. 515/97 o vzájomnej administratívnej pomoci v colnej oblasti sa stanovuje vytvorenie dvoch centralizovaných databáz obsahujúcich informácie o pohybe kontajnerov a o tovaroch vstupujúcich na územie, opúšťajúcich územie a prechádzajúcich cez územie EÚ,
- oznámenia o vzájomnej pomoci vydávané v nadväznosti na spoločné colné operácie, ktoré vykonáva úrad OLAF, boli naďalej dôležitým zdrojom informácií na odhaľovanie nezrovnalostí v transakciách týkajúcich sa určitých druhov tovaru,
- boj proti nezákonnému obchodu s tabakovými výrobkami bol naďalej významnou prioritou pre EÚ, ako aj pre členské štáty,
- Komisia prijala akčný plán v oblasti DPH *K jednotnému priestoru EÚ v oblasti DPH – čas rozhodnúť sa*, v ktorom sa stanovujú opatrenia na riešenie výpadkov DPH a na zintenzívnenie boja proti podvodu.

Opatrenia na boj proti podvodom prijaté členskými štátmi

Členské štáty oznámili prijatie 80 významných opatrení na ochranu finančných záujmov EÚ a boj proti podvodom. Členské štáty boli vyzvané, aby podali správu o **maximálne troch opatreniach na boj proti podvodom**. Tieto opatrenia, ktoré boli prijaté v rámci celého cyklu boja proti podvodom, sa zaoberajú najmä prostriedkami v rámci zdieľaného hospodárenia a týkajú sa týchto oblastí:

- verejné obstarávanie,
- organizovaná trestná činnosť a korupcia,
- konflikt záujmov,
- AFCOS,
- vymedzenie pojmu „podvod“,
- stratégia pre boj proti podvodom,
- boj proti pašovaniu,
- oznamovatelia korupcie.

Do konca roka 2016 prijalo deväť členských štátov národnú stratégiu pre boj proti podvodom. Ďalšie dva členské štáty stratégiu prijali na začiatku roka 2017.

Množstvo opatrení sa týkalo aj verejného obstarávania, keďže členské štáty museli do svojich vnútroštátnych právnych predpisov do apríla 2016 transponovať smernice z roku 2014.

Členské štáty oznámili prijatie opatrení proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, ako aj ďalšie horizontálne opatrenia zamerané na daňové raje, zavedenie elektronických nástrojov trestného konania, vykonanie školení v oblasti boja proti podvodom a zvyšovanie informovanosti o podvodoch.

Väčšina členských štátov okrem toho podala správu aj o počte a povahe opatrení prijatých v nadväznosti na odporúčania z roku 2015. Komisia vyzýva všetky členské štáty, aby podobne zohľadnili aj odporúčania z tohtoročnej správy.

Odhaľovanie a nahlasovanie nezrovnalostí poškodzujúcich rozpočet EÚ, ktoré súvisia, resp. nesúvisia s podvodmi

V roku 2016 bolo Komisii nahlásených **19 080 nezrovnalostí (súvisiacich a nesúvisiacich s podvodmi)**, ktoré predstavovali celkovú sumu približne 2,97 miliardy EUR. Približne 2,43 miliardy EUR sa týka výdavkovej oblasti rozpočtu EÚ.

Počet zistených nezrovnalostí klesol v porovnaní s rokom 2015 o 15 % a ich finančná hodnota o 8 %.

V roku 2016 bolo **1 410 nezrovnalostí nahlásených ako podvod**, čo predstavovalo sumu 391 miliónov EUR, ktorá zahŕňa výdavky aj príjmy.

Informácie o vymáhaní finančných prostriedkov, finančných opravách a ďalších preventívnych a nápravných opatreniach sa uvádzajú vo výročnej správe o hospodárení a výkonnosti, ktorá od roku 2016 obsahuje bývalé výročné oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Dvoru audítorov o ochrane rozpočtu EÚ.

1. Úvod

Komisia v súlade s článkom 325 ods. 5 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) v spolupráci s členskými štátmi predkladá každoročne Európskemu parlamentu a Rade správu o opatreniach prijatých na boj proti podvodom a iným nezákonným činnostiam poškodzujúcim finančné záujmy EÚ.

EÚ a členské štáty nesú spoločnú zodpovednosť za ochranu finančných záujmov EÚ a za boj proti podvodom. Orgány členských štátov hospodária približne so 74 % výdavkov EÚ a vyberajú tradičné vlastné zdroje (TVZ). Komisia dohliada na obe tieto oblasti, stanovuje normy a overuje súlad. Na zabezpečenie účinnej ochrany finančných záujmov EÚ je nevyhnutná úzka spolupráca medzi Komisiou a členskými štátmi. Jedným z hlavných cieľov tejto správy je posúdiť túto spoluprácu v roku 2016 a ako by sa dala zlepšiť.

V tejto správe sa predkladá súhrn opatrení na boj proti podvodom prijatých na úrovni EÚ a členských štátov v roku 2016. Obsahuje aj analýzu hlavných výsledkov, ktoré vnútroštátne a európske orgány dosiahli pri odhaľovaní a nahlásovaní podvodov a nezrovnalostí týkajúcich sa výdavkov a príjmov EÚ. Tento systém nahlásovania významne prispel k ochrane finančných záujmov EÚ a k boju proti podvodom.

K správe je priložených päť pracovných dokumentov útvarov Komisie¹.

2. HORIZONTÁLNE POLITIKY A OPATRENIA NA BOJ PROTI PODVODOM A ICH VÝSLEDKY

2.1. Politické iniciatívy inštitúcií EÚ

2.1.1. *Návrh smernice o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy EÚ, prostredníctvom trestného práva*

Po štyroch rokoch rokovaní sa v roku 2016 na zasadnutí trialógu 30. novembra 2016 dosiahla politická dohoda medzi Radou, Európskym parlamentom a Komisiou. Prijatie smernice o ochrane finančných záujmov sa očakáva v roku 2017. Členské štáty budú mať na transpozíciu smernice do vnútroštátnych právnych predpisov dva roky.

Smernicou sa posilní súčasný právny rámec, a to harmonizovaním vymedzenia trestných činov, ktoré poškodzujú finančné záujmy EÚ (podvod, korupcia, pranie špinavých peňazí a zneužitie verejných financií), ako aj sankcií a premlčaní pre takéto prípady. Týka sa aj prípadov cezhraničných podvodov s DPH s celkovou výškou škody minimálne 10 miliónov EUR.

Smernicou sa nahradí Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev a jeho protokoly (dohovor o ochrane finančných záujmov)² pre tie členské štáty, ktoré sú viazané smernicou³.

¹ i) Vykonávanie článku 325 členskými štátmi v roku 2016;
ii) Štatistické hodnotenie nezrovnalostí nahlásených v roku 2016 v oblasti vlastných zdrojov, prírodných zdrojov, politiky súdržnosti a predvstupovej pomoci;
iii) Prijatie opatrení v nadväznosti na odporúčania zo správy Komisie o ochrane finančných záujmov EÚ – boj proti podvodom, 2015;
iv) Systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) – výbor uvedený v článku 108 nariadenia o rozpočtových pravidlách;
v) Ročný prehľad s informáciami o výsledkoch programu Hercule III v roku 2016.

2.1.2. Návrh na zriadenie Európskej prokuratúry

Počas celého roka 2016 pokračovali rokovania pod vedením holandského a slovenského predsedníctva o návrhu nariadenia Komisie o zriadení Európskej prokuratúry. Na zasadnutí Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci z 8. decembra 2016 sa zvažilo plné znenie návrhu nariadenia, o ktorom sa diskutovalo počas jednotlivých predsedníctiev. Väčšina členských štátov ho považovala za dobrý základ pre ďalšie činnosti a podporila zásadu zriadenia Európskej prokuratúry.

Keďže sa nedosiahla jednomyselnosť, rokovania o zriadení Európskej prokuratúry prostredníctvom posilnenej spolupráce pokračovali aj v roku 2017.

2.1.3. Hodnotenie nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013

V roku 2016 Komisia pokračovala v hodnotení uplatňovania nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných úradom OLAF. Hodnotenie, vyžadované podľa článku 19 nariadenia, sa musí predložiť Európskemu parlamentu a Rade do 2. októbra 2017.

2.1.4. Boj proti korupcii v EÚ

V roku 2016 bol boj proti korupcii naďalej prioritou v procese správy hospodárskych záležitostí v rámci európskeho semestra. Niekoľko členských štátov dostalo odporúčania, aby prijali opatrenia na zlepšenie transparentnosti alebo urýchlenie úsilia v boji proti korupcii vo verejnej správe, súdnictve a verejnom obstarávaní.

Komisia pokračovala v sérii seminárov pre expertov z členských štátov v rámci programu výmeny skúseností v oblasti boja proti korupcii EÚ⁴. V roku 2016 sa uskutočnili tri semináre na témy korupcie vo verejnom obstarávaní na miestnej úrovni, politickej imunity a korupcie v súkromnom sektore.

OLAF prispel svojimi odbornými znalosťami do niekoľkých európskych a medzinárodných protikorupčných fór, najmä EPAC/EACN⁵. Táto sieť, ktorej do novembra 2016 predsedal generálny riaditeľ úradu OLAF, prijala vyhlásenie z Rigy z novembra 2016⁶, v ktorom sa európski predstavitelia vyzývajú, aby posilnili boj proti korupcii.

2.1.5. Návrh Komisie na revíziu nariadenia o rozpočtových pravidlách a osobitných rozpočtových pravidiel platných v jednotlivých odvetviach (súhrnné nariadenie)

V septembri 2016 Komisia v jednotnom akte navrhla ambicióznu revíziu všeobecných rozpočtových pravidiel sprevádzanú zodpovedajúcimi zmenami rozpočtových pravidiel platných v jednotlivých odvetviach stanovených v 15 legislatívnych aktoch, ktoré sa týkajú viacročných programov⁷. Pri navrhovaní jednoduchších a flexibilnejších rozpočtových

² Akt Rady z 26. júla 1995, ktorým sa vyhotoví Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, Ú. v. ES C 316, 27.11.1995, s. 48.

³ Všetkých 28 členských štátov okrem Dánska a Spojeného kráľovstva.

⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/experience-sharing-programme_en.

⁵ Európski partneri proti korupcii (EPAC)/sieť kontaktných osôb EÚ na boj proti korupcii (EACN).

⁶ http://www.epac-eacn.org/images/EPAC_EACN_Riga_Declaration_2016_FINAL.pdf.

⁷ COM(2016) 605, návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2012/2002, (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1305/2013, (EÚ) č. 1306/2013, (EÚ) č. 1307/2013, (EÚ) č. 1308/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ)

pravidiel EÚ sa Komisia snaží o to, aby sa nimi neoslabilo riadne finančné hospodárenie, ktoré zostáva hlavným cieľom. Návrhom sa posilňuje aj dodržiavanie pravidiel týkajúcich sa vyhýbania sa daňovým povinnostiam zo strany vykonávajúcich partnerov EÚ a vysvetľuje, že povinnosť zabrániť konfliktom záujmov sa v plnom rozsahu vzťahuje na všetky režimy plnenia prostriedkov EÚ (a to aj na úrovni členských štátov). Týmto návrhom sa takisto konsolidujú systémy zavedené na ochranu rozpočtu EÚ pred podvodmi a finančnými nezrovnalosťami⁸. Zjednodušujú sa ním rozpočtové pravidlá EÚ, čo prispieva k znižovaniu výdavkov a skracovaniu času potrebného na plnenie prostriedkov EÚ, a tým aj k znižovaniu počtu chýb. Mal by prispieť aj k zintenzívneniu vplyvu politik a ich reálnych výsledkov.

2.1.6. Medzinárodná spolupráca

S cieľom lepšie bojovať proti podvodom poškodzujúcim rozpočet EÚ aj za hranicami EÚ rokuje úrad OLAF o ustanoveniach týkajúcich sa boja proti podvodom v medzinárodných dohodách, ako sú dohody o pridružení a dohody o partnerstve. V roku 2016 boli ustanovenia týkajúce sa boja proti podvodom začlenené do komplexnej a posilnenej dohody o partnerstve medzi EÚ a Arménskom. Skončili sa už aj rokovania o ustanoveniach týkajúcich sa boja proti podvodom v dohode o politickom dialógu a spolupráci medzi EÚ a Kubou a dohoda bola 11. marca 2016 parafovaná.

S cieľom posilniť spoluprácu pri vyšetrovaní za hranicami EÚ uzavrel úrad OLAF v roku 2016 šesť dohôd o administratívnej spolupráci s partnerskými úradmi z nečlenských krajín EÚ a medzinárodnými organizáciami⁹.

2.1.7. Stratégia Komisie pre boj proti podvodom

Komisia zvažuje aktualizáciu stratégie Komisie pre boj proti podvodom, ktorá bola prijatá 24. júna 2011¹⁰. Cieľom stratégie Komisie pre boj proti podvodom je zlepšovať predchádzanie podvodom, ich odhaľovanie a vyšetrovanie a zabezpečiť, aby Komisia venovala veľkú pozornosť primeraným sankciám, vymáhaniu a odrádzaniu.

Stratégia je už plne vykonaná, čo znamená, že všetky opatrenia boli dokončené alebo sa vykonávajú. Zameriava sa na sektorové stratégie a akčné plány, ktorými sa riešia problémy v oblasti podvodov v konkrétnych oblastiach politiky. Hoci sa tento prístup zachováva, v aktualizovanej stratégii sa bude klásť väčší dôraz na začlenenie opatrení na boj proti podvodom do systému vnútornej kontroly Komisie, konkrétne na podávanie správ o vykonávaní opatrení na boj proti podvodom. Do aktualizovanej stratégie Komisie pre boj proti podvodom sa plánuje začleniť osobitnú kapitolu venovanú tradičným vlastným zdrojom (TVZ) v nadväznosti na výsledky auditu Útvoru Komisie pre vnútorný audit z roku 2016, ktorý sa týkal *výkonnosti a koordinácie činností boja proti podvodom v oblasti tradičných vlastných zdrojov (TVZ)*.

Všetky útvary Komisie (spolu 48) zaviedli sektorové stratégie pre boj proti podvodom v oblasti politiky, za ktorú zodpovedajú. Každá z týchto stratégií sa musí pravidelne aktualizovať, aby obsahovala zmeny, ktoré sa vyskytnú v prostredí boja proti podvodom.

č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014, (EÚ) č. 652/2014 a rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady 541/2014/EÚ.

⁸ Rozšírenie právomoci Komisie konať v rámci systému včasného odhaľovania rizika a vylúčenia pri priamom a nepriamom vykonávaní (pozri tiež oddiel 7).

⁹ Napríklad s Národným protikorupčným úradom Ukrajiny a s colnými orgánmi Bieloruska a Taiwanu.

¹⁰ COM(2011) 376 final.

Aktualizovanú metodiku pre tieto stratégie schválila sieť predchádzania podvodom a ich odhaľovania (FDPNet). Pozostáva z lepšieho začlenenia opatrení na boj proti podvodom do strategického programovania a plánovania a monitorovacieho cyklu, teda od identifikovania rizika podvodu až ku kontrole a monitorovaniu podvodu. Takto budú stratégie pre boj proti podvodom tvoriť neoddeliteľnú súčasť riadenia rizika Komisie, pričom sa zachová osobitná pozornosť, ktorú podvody vyžadujú.

16 útvarov Komisie, ktoré svoju stratégiu v roku 2016 aktualizovalo, nahlásilo, že použilo aktualizovanú metodiku a usmernenia na vypracovanie stratégií generálnych riaditeľstiev pre boj proti podvodom, ktoré poskytol úrad OLAF.

Príklad z EASME

V roku 2016 použila aktualizovanú metodiku na aktualizáciu svojej stratégie pre boj proti podvodom Výkonná agentúra pre malé a stredné podniky (EASME). Posudzovanie rizika podvodu je teraz v agentúre začlenené do procesu ročného posúdenia rizika. EASME sa stretáva najmä s rizikami podvodu ako plagiátorstvo, dvojité financovanie a úmyselne zveličené alebo nepravdivé žiadosti o refundáciu nákladov. Tieto riziká a opatrenia na ich zmiernenie sa dôkladne monitorujú v procese ročného riadenia rizika.

EASME prijala pre tieto riziká zmierňujúce opatrenia a posilnila kontroly, pričom zohľadnila zásadu nákladov a prínosov. To znamená, že sa uplatňujú kontroly rizika a vysokorizikové projekty sa dôkladnejšie monitorujú.

V prípade niektorých rizík (napr. plagiátorstva) sa EASME zúčastnila testovania nástrojov pre programy Horizont 2020, ktoré sa uplatňujú vo všetkých útvaroch Komisie pôsobiach v oblasti výskumu.

Vykonávanie stratégií pre boj proti podvodom sa pravidelne monitoruje v rámci cyklu plnenia úloh Komisie. Vzhľadom na to, že v každej oblasti politiky vykazujú podvody osobitné vlastnosti, neexistuje v rámci činností boja proti podvodom jednotný prístup vhodný pre všetkých. Väčšina útvarov Komisie organizuje činnosti na zvyšovanie informovanosti o podvodoch, ako sú školenia a semináre¹¹

2.1.8. Vykonávanie programu Hercule

V rámci programu Hercule III¹² (2014 – 2020) sa podporujú činnosti v oblasti boja proti podvodom, korupcii a všetkým ostatným nezákonným činnostiam poškodzujúcim finančné záujmy EÚ. V roku 2016, treťom roku jeho vykonávania¹³, mu bol pridelený rozpočet vo výške 14,5 milióna EUR na:

- financovanie opatrení zameraných na posilnenie operačnej a technickej kapacity colných a policajných orgánov v členských štátoch, ako aj na IT podporu, ktoré tvorí minimálne 70 % rozpočtu programu,
- školenia a konferencie vrátane školenia v oblasti digitálnej forenzej vedy pre zamestnancov pracujúcich v orgánoch presadzovania práva členských štátov a partnerských krajín, ktoré tvoria približne 30 % rozpočtu.

¹¹ Pozri COM(2017) 351 final, časť 2/2, s. 79.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 250/2014 z 26. februára 2014.

¹³ Rozhodnutie Komisie C(2016) 868 zo 17. februára 2016.

Komisia (OLAF) začala prijímať prvé správy o hmatateľných výsledkoch činností vykonávaných od začatia programu v roku 2014. Významné úspechy sa zaznamenali v súvislosti s pašovaním a falšovaním cigariet a tabaku: zachytenia sa uskutočnili s pomocou zariadení a vďaka školeniam financovaným z programu¹⁴.

2.2. Opatrenia prijaté členskými štátmi

2.2.1. Zhrnutie

Členské štáty boli vyzvané, aby podali správu o maximálne troch hlavných opatreniach na boj proti podvodom. Toto zhrnutie predstavuje komplexný prehľad trendov a priorít v oblasti opatrení na boj proti podvodom, ktoré vykonávajú členské štáty, nie je však úplné; prijalo sa oveľa viac opatrení, ktoré sú podrobne opísané v sprievodnom dokumente¹⁵.

V roku 2016 členské štáty oznámili 80 opatrení na ochranu finančných záujmov EÚ a boj proti podvodom na programové obdobie 2014 – 2020.

Opatrenia členských štátov sa týkali celého cyklu boja proti podvodom, najmä v oblasti zdieľaného hospodárenia, po ktorých nasledovali opatrenia týkajúce sa verejného obstarávania, konfliktu záujmov, korupcie, útvarov AFCOS¹⁶, vymedzenia pojmu „podvod“, stratégie pre boj proti podvodom, organizovanej a finančnej trestnej činnosti a oznamovateľov korupcie. Pokiaľ ide o cyklus boja proti podvodom, väčšina opatrení sa týkala predchádzania podvodom, ďalej odhaľovania, vyšetrovania a stíhania, vymáhania a sankcií. Väčšinu tvorili sektorové (73 %) opatrenia, potom všeobecné (27 %). Dvadsať sektorových opatrení sa týkalo príjmov v oblastiach daňových podvodov (60 %) a ciel (40 %). Štyridsať jeden opatrení sa týkalo výdavkov vo všetkých oblastiach rozpočtu.

2.2.1.1. Národné stratégie pre boj proti podvodom

Do konca roka 2016 prijalo deväť členských štátov národnú stratégiu pre boj proti podvodom a zaslalo ju Komisii¹⁷. Je to viac než v roku 2015 a vypovedá to o záväzku členských štátov prijať strategický prístup k boju proti podvodom a nezrovnalostiam poškodzujúcim rozpočet EÚ a štátne rozpočty. Komisia víta tento vývoj a vyzýva všetky ostatné členské štáty, aby vypracovali podobné stratégie.

2.2.1.2. Koordinačný útvar pre boj proti podvodom (AFCOS)

Niekoľko členských štátov prijalo opatrenia na zlepšenie činnosti týchto koordinačných útvarov, a to Dánsko (príručka útvarov AFCOS pre boj proti podvodom), Francúzsko (národná stratégia pre boj proti podvodom), Chorvátsko (metodika riadenia na podporu predchádzania podvodom), Lotyšsko (operačná stratégia a akčný plán na obdobie 2017 – 2019), Malta (činnosti predchádzania podvodom v spolupráci s ostatnými útvarmi AFCOS), Holandsko (vytvorenie tímu útvaru AFCOS) a Fínsko (spustenie národnej siete útvaru AFCOS).

¹⁴ Podrobnosti pozri v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode v).

¹⁵ Podrobnosti pozri v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode i).

¹⁶ Pozri oddiel 2.2.1.2.

¹⁷ Týmito deviatimi členskými štátmi sú: Bulharsko, Česká republika, Francúzsko, Grécko, Chorvátsko, Maďarsko, Malta, Slovensko a Taliansko. Národnú stratégiu pre boj proti podvodom okrem toho prijali aj Lotyšsko a Rumunsko a v prvom štvrtroku 2017 ju zaslali Európskej komisii. Belgicko, Holandsko a Poľsko nahlásili, že sú v procese vypracúvania národnej stratégie pre boj proti podvodom, zatiaľ čo Rakúsko a Litva uviedli prijatie osobitných strategických dokumentov.

2.2.1.3. Verejné obstarávanie

Počet opatrení v oblasti verejného obstarávania bol vysoký, pretože členské štáty museli do apríla 2016 transponovať do svojich vnútroštátnych právnych predpisov smernice 2014/23/EÚ¹⁸, 2014/24/EÚ¹⁹ a 2014/25/EÚ²⁰. Desať členských štátov²¹ oznámilo prijatie opatrení na harmonizáciu svojich vnútroštátnych právnych predpisov o verejnom obstarávaní s právom EÚ. Jedenásť členských štátov ešte musí v plnom rozsahu transponovať tri smernice o verejnom obstarávaní.

2.2.1.4. Iné

Prijatie opatrení proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti v roku 2016 oznámili Belgicko, Česká republika, Francúzsko, Litva, Rumunsko a Slovinsko.

Rôzne ďalšie opatrenia nahlásili tieto členské štáty: Belgicko (zacielenie na daňové raje), Španielsko (lepšie odhaľovanie podvodov), Francúzsko (ochrana oznamovateľov korupcie), Chorvátsko (školenia v oblasti boja proti podvodom), Taliansko (kontrolné kampane), Litva (elektronický nástroj trestného stíhania), Maďarsko (školenia v oblasti boja proti podvodom a intenzívnejšej spolupráce), Holandsko (informovanosť o podvodoch) a Rakúsko (centrálny register účtov).

2.2.2. Plnenie odporúčaní z roku 2015

V správe o ochrane finančných záujmov EÚ za rok 2015²² Komisia členským štátom odporučila, aby:

- a) našli správnu rovnováhu medzi uľahčením obchodu a ochranou finančných záujmov EÚ; vymieňali si skúsenosti o odhaľovaní podvodov alebo nezrovnalostí v čase colného vybavovania; úzko navzájom spolupracovali pri kontrolách vykonávaných po colnom vybavení/auditoch a začleňovali získané informácie prostredníctvom systémov²³, AFIS²⁴ alebo OWNRES²⁵ do riadenia rizika;
- b) upravili svoje stratégie colnej kontroly so zreteľom na výsledky dobrovoľných priznaní;
- c) ešte viac zlepšili kvalitu nahlasovania informácií o nezrovnalostiach prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí (IMS);
- d) plánovali a sústredili svoju činnosť v oblasti auditu a kontroly na základe analýzy rizika a uplatňovali IT nástroje a nástroje ako ARACHNE²⁶, IMS a nástroj na hodnotenie rizika podvodu.

Niektoré členské štáty²⁷ uviedli, že rovnováha medzi uľahčením obchodu a ochranou finančných záujmov EÚ bola dosiahnutá; iné²⁸ vykonávajú opatrenia na zabezpečenie tejto rovnováhy.

¹⁸ Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 1.

¹⁹ Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65.

²⁰ Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 243.

²¹ Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Lotyšsko, Maďarsko, Rumunsko a Španielsko.

²² COM(2016) 472 final, 14.7.2016, s. 29 – 31.

²³ Systém riadenia colných rizík.

²⁴ Informačný systém pre boj proti podvodom.

²⁵ Databáza nahlasovania nezrovnalostí v tradičných vlastných zdrojoch.

²⁶ ARACHNE je IT nástroj na hodnotenie rizika pre EFRR, KF a ESF, ktorý vyvinula Európska komisia a dala k dispozícii vnútroštátnym orgánom.

Osemnásť členských štátov²⁹ postúpilo informácie získané z iných členských štátov alebo útvarov Komisie svojim vnútroštátnym orgánom príslušným na posúdenie rizika a analýzu.

Množstvo členských štátov³⁰ oznámilo, že zohľadnilo odporúčanie Komisie na prijatie ročného plánovania zamestnancov a zdrojov potrebných na overovanie informácií, ktoré boli získané na základe dobrovoľných priznaní. Niekoľko členských štátov³¹ uviedlo, že začlenilo tieto informácie do analýzy a riadenia rizika, aby minimalizovali riziko, a využili ich na preskúmanie po colnom vybavení.

Šesť členských štátov³², ktorým sa osobitne odporúčalo posilniť systémy v súvislosti s odhaľovaním a/alebo nahlasovaním podvodov, oznámilo pokrok v tejto oblasti. Francúzsko a Litva vysvetlili opatrenia, ktoré prijali na zlepšenie nahlasovania nezrovnalostí. Španielsko uviedlo nárast nahlásených nezrovnalostí v dôsledku účinnosti systému odhaľovania.

V súvislosti s používaním analýzy rizika a nástrojov IT (ARACHNE, IMS a nástroje na hodnotenie rizika podvodu) niektoré členské štáty³³ oznámili, že využívajú tieto nástroje v kombinácii s vlastnými nástrojmi, zatiaľ čo iné členské štáty³⁴ uviedli, že využívajú hlavne vlastné alternatívne nástroje. IMS vo veľkej miere využívajú všetky členské štáty³⁵, ktoré poskytli informácie o tomto odporúčaní³⁶.

2.3. Zhrnutie štatistík o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch³⁷

V roku 2016 bolo Komisii nahlásených 19 080 nezrovnalostí (súvisiacich a nesúvisiacich s podvodmi), čo je o 15 % menej než v roku 2015. Týkali sa celkovo približne 2,97 miliardy EUR, čo je o 8 % menej ako v predchádzajúcom roku.

Odhaľovanie nezrovnalostí znamená, že boli prijaté nápravné opatrenia s cieľom vymôcť príslušné neoprávnené finančné prostriedky a v prípade podozrenia na podvod sa začalo trestné konanie.

2.3.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi

Počet nezrovnalostí nahlásených ako podvod (ktorý zahŕňa prípady podozrenia z podvodu a preukázané podvody) a súvisiace sumy nemusia byť nevyhnutne v korelácii s úrovňou

²⁷ Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Francúzsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

²⁸ Dánsko a Slovinsko.

²⁹ Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

³⁰ Belgicko, Cyprus, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Slovensko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

³¹ Belgicko, Cyprus, Estónsko, Francúzsko, Holandsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

³² Fínsko, Francúzsko, Litva, Rakúsko, Spojené kráľovstvo a Španielsko.

³³ Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko a Taliansko.

³⁴ Fínsko, Írsko, Malta a Švédsko.

³⁵ Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

³⁶ Podrobnosti pozri v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode iii).

³⁷ Podrobnú analýzu nahlásených nezrovnalostí pozri v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode ii).

podvodov poškodzujúcich rozpočet EÚ. Nezrovnalosti nahlásené ako podvod skôr naznačujú, koľko prípadov potenciálneho podvodu odhaľujú orgány členských štátov a EÚ.

V roku 2016 bolo nahlásených 1 410 nezrovnalostí súvisiacich s podvodmi (t. j. 6 % všetkých odhalených a nahlásených nezrovnalostí³⁸), ktoré sa týkali 391 miliónov EUR (nezrovnalosťami bolo teda poškodených 13 % celkových finančných prostriedkov³⁹) v oblasti výdavkov aj príjmov. Existujú však rozdiely medzi sektormi, ako je uvedené v tabuľke 1.

Tabuľka 1: Nezrovnalosti nahlásené ako podvod v roku 2016

Oblasť rozpočtu (výdavky)	Počet nezrovnalostí nahlásených ako podvod	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Súvisiace sumy (v mil. EUR)	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Ako % platieb
Prírodné zdroje	413	-3%	61,8	-13%	0,11%
Podpora poľnohospodárskeho trhu a priame platby	128	-29%	12,4	-68%	0,03%
Rozvoj vidieka	284	22%	49,4	72%	0,44%
Obe	1	-92%	0,0	-99%	neuplatňuje sa
Politika súdržnosti a rybolov	407	4%	236,9	-51%	0,48%
EŠIF 2014 – 2020	3	200%	0,9	497%	0,00%
Súdržnosť 2007 – 2013	390	8%	234,3	-45%	nevyžaduje sa
štrukturálne a kohézne fondy pred obdobím 2007 – 2013	4	-60%	0,8	-98%	nevyžaduje sa
Rybolov	10	-47%	0,9	-71%	0,10%
Vnútorne veci	0	-	0	-	0,00%
FEAD, AMIF	0	-	0,0	-	0,00%
ISF	0	-	0,0	-	0,00%
Predvstupová oblasť	28	-3%	3,0	-62%	0,19%
Predvstupová pomoc (2000 – 2006)	3	-67%	1,8	-70%	nevyžaduje sa
Nástroj predvstupovej pomoci (2007 – 2013)	25	25%	1,2	-31%	nevyžaduje sa
Nástroj predvstupovej pomoci (2014 – 2020)	-	-	-	-	0,00%
Priame výdavky	49	880%	6,3	3025%	0,03%
Celkové výdavky	897	6%	308,0	-45%	0,21%

Oblasť rozpočtu (príjmy)	Počet nezrovnalostí nahlásených ako podvod	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Súvisiace sumy	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Ako % hrubej sumy TVZ vyzbieraných za rok 2016
Príjmy (tradičné vlastné zdroje)	513	-16%	83	6%	0,33 % *
SPOLU	1 410	-3%	391,0	-39%	/

V porovnaní s rokom 2015 sa počet nahlásených nezrovnalostí súvisiacich s podvodom v roku 2016 mierne znížil o 3 %, pričom ich finančný vplyv klesol o 39 %. Pokiaľ ide o posledných päť rokov (2012 – 2016), od roku 2013 došlo len k malým zmenám počtu nahlásených nezrovnalostí: v roku 2016 bol ich počet o 14 % vyšší než v roku 2012, čo je o 4 % menej, než je päťročný priemer. Finančný vplyv sa však do veľkej miery líši, keďže na predmetné sumy môžu mať vplyv jednotlivé prípady s vysokými sumami.

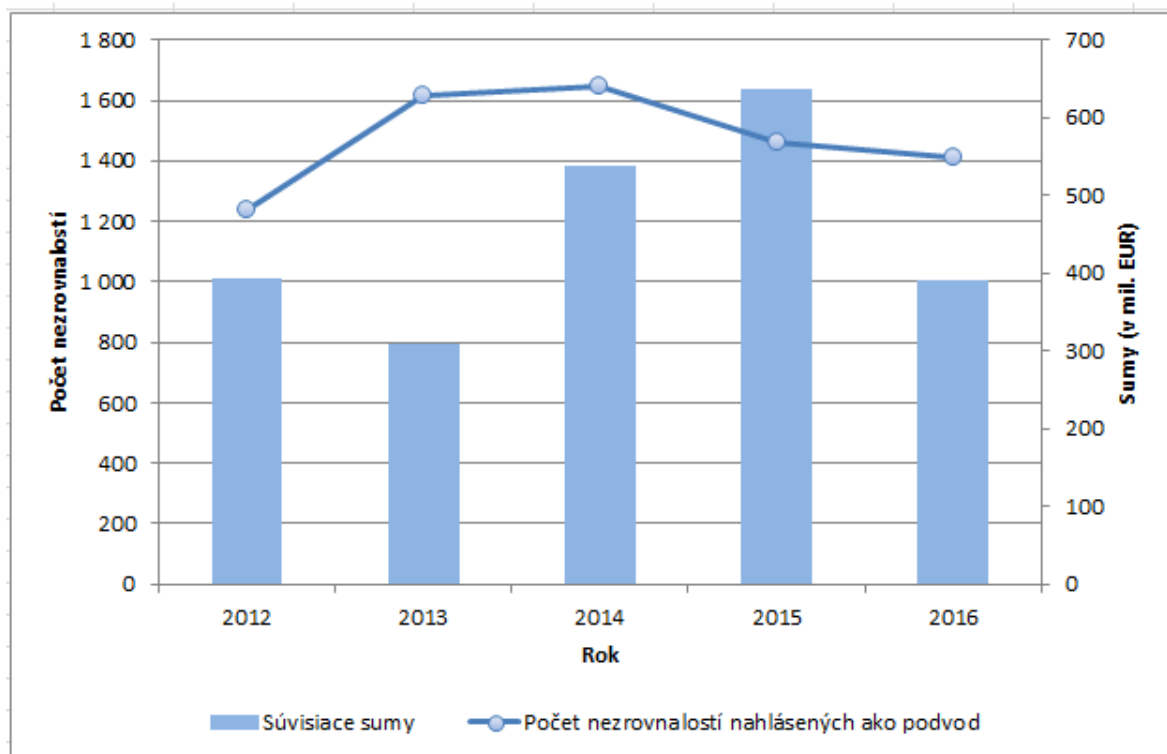
V grafe 1 sa zobrazujú celkové trendy za posledných päť rokov.

Medzi **príjmami a výdavkami** existujú mierne odchýlky v medziročných zmenách.

³⁸ Tento ukazovateľ sa označuje ako úroveň frekvencie podvodov. Pozri oddiel 2.3.2 pracovného dokumentu útvarov Komisie *Metodika štatistického hodnotenia nahlásených nezrovnalostí za rok 2015*, SWD(2016) 237 final.

³⁹ Tento ukazovateľ sa označuje ako úroveň sumy podvodov. Pozri poznámku pod čiarou 38.

Graf 1: Nezrovnalosti nahlásené ako podvod a súvisiace sumy, roky 2012 – 2016

Rozdelenie všetkých nezrovnalostí súvisiacich s podvodom nahlásených v roku 2016 podľa členského štátu a oblasti rozpočtu je uvedené v prílohe 1.

2.3.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi

V roku 2016 bolo Komisii oznámených 17 670 nezrovnalostí, ktoré neboli nahlásené ako podvod (asi o 15 % menej ako v roku 2015). Údaje sú nižšie vo všetkých sektoroch okrem priamych výdavkov. Finančný vplyv sa takmer nezmenil, je približne na úrovni 2,58 miliardy EUR, ako je zobrazené v tabuľke 2.

V prílohe 2 sa uvádza rozdelenie všetkých nezrovnalostí nenahlásených ako podvod v roku 2016 podľa členského štátu a oblasti rozpočtu.

Tabuľka 2: Nezrovnalosti, ktoré neboli nahlásené ako podvod v roku 2016

Oblasť rozpočtu (výdavky)	Počet nezrovnalostí nahlásených ako podvod	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Súvisiace sumy (v mil. EUR)	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Ako % platieb
Prírodné zdroje	3 489	-17%	211,2	-35%	0,39%
Podpora poľnohospodárskeho trhu a priame platby	1056	-15%	74,9	-43%	0,17%
Rozvoj vidieka	2409	-16%	134,7	-28%	1,21%
Obe	24	-72%	1,6	-69%	neuplatňuje sa
Politika súdržnosti a rybolov	8 090	-23%	1 826,2	2%	3,74%
EŠIF 2014 – 2020	111	11000%	6,0	37702%	0,00%
Súdržnosť 2007 – 2013	7670	-21%	1 785,0	6%	nevyžaduje sa
štrukturálne a kohézne fondy pred obdobím 2007 – 2013	50	-92%	8,0	-91%	nevyžaduje sa
Rybolov	259	42%	27,2	40%	2,89%
Vnútorné veci	4	-	0,7	-	0,00%
FEAD, AMIF	3	-	0,5	-	0,00%
ISF	1	-	0,2	-	0,00%
Predvstupová oblasť	92	-6%	7,6	45%	0,49%
Predvstupová pomoc (2000 – 2006)	5	-29%	0,3	-75%	nevyžaduje sa
Nástroj predvstupovej pomoci (2007 – 2013)	86	-5%	7,1	75%	nevyžaduje sa
Nástroj predvstupovej pomoci (2014 – 2020)	1	-	0,2	-	0,00%
Priame výdavky	1861	16%	78,0	-30%	0,42%
Celkové výdavky	13 536	-17%	2 123,7	-5%	1,48%

Oblasť rozpočtu (príjmy)	Počet nezrovnalostí nahlásených ako podvod	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Súvisiace sumy	Odchýlka v porovnaní s rokom 2015	Ako % hrubej sumy TVZ vyzbieraných za rok 2016
Príjmy (tradičné vlastné zdroje)	4 134	-8%	454	30%	1,81 %*
SPOLU	17 670	-15%	2 577,7	0%	/

3. POLITIKY A OPATRENIA NA BOJ PROTI PODVODOM A ICH VÝSLEDKY – PRÍJMY

3.1. Opatrenia na boj proti podvodom v oblasti príjmov podľa inštitúcií EÚ

3.1.1. Vzájomná administratívna pomoc – nariadenie č. 515/97

3.1.1.1. Legislatívny vývoj

V nariadení (EÚ) 2015/1525⁴⁰, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 515/97⁴¹ o vzájomnej administratívnej pomoci v colnej oblasti, sa stanovuje vytvorenie dvoch centralizovaných databáz obsahujúcich informácie o pohybe kontajnerov a o tovaroch vstupujúcich na územie, opúšťajúcich územie a prechádzajúcich cez územie EÚ. Tieto databázy sú v prevádzke od 1. septembra 2016. Okrem toho boli v roku 2016 prijaté tieto akty na posilnenie vzájomnej pomoci v colnej oblasti: delegované nariadenie (EÚ) 2016/757⁴², vykonávacie nariadenie (EÚ) 2016/345⁴³ a vykonávacie nariadenie (EÚ) 2016/346⁴⁴.

⁴⁰ Ú. v. EÚ L 243, 18.9.2015, s. 1.

⁴¹ Ú. v. ES L 82, 22.3.1997, s. 1.

⁴² Ú. v. EÚ L 126, 14.5.2016, s. 1.

⁴³ Ú. v. EÚ L 65, 11.3.2016, s. 38.

⁴⁴ Ú. v. EÚ L 65, 11.3.2016, s. 40.

3.1.1.2. Vykonávanie článku 43b nariadenia č. 515/97

V nariadení (EÚ) 2015/1525 sa zaviedol nový článok 43b, v ktorom sa vyžaduje, aby Komisia posúdila potrebu rozšíriť zoznam⁴⁵ správ o stave kontajnerov (CSM)⁴⁶ a zoznam dovozov, vývozov a tranzitov na údaje o vývoze, ktoré sa neobmedzujú na tovary podliehajúce spotrebnej dani. Komisia musí posúdiť aj uskutočniteľnosť rozšírenia zoznamu dopravy na údaje o dovoze, vývoze a tranzite tvarov pozemnou a leteckou dopravou.

Vzhľadom na to, že tieto zoznamy sa používajú až od 1. septembra 2016, by bolo predčasné rozširovať ich v tejto fáze na ďalšie kategórie údajov. Komisia však v súčasnosti vypracúva posúdenia zamerané najmä na pridanú hodnotu dodatočných údajov o vývoze. V tejto súvislosti prebiehajú interné konzultácie a konzultácie s orgánmi členských štátov⁴⁷. Pokiaľ ide o uskutočniteľnosť rozšírenia zoznamu dopravy na iné dopravné prostriedky, v nariadení (ES) č. 515/97 sa už poskytuje právny základ na získavanie údajov. V súčasnosti ide najmä o identifikovanie zdrojov dodatočných údajov, možno na základe využitia údajov zozbieraných v rámci projektu systému kontroly dovozu (ICS) II. Komisia svoje zistenia predloží v nasledujúcej správe o ochrane finančných záujmov.

3.1.1.3. Informačný systém pre boj proti podvodom (AFIS)

AFIS je zastrešujúci systém pre aplikácie na boj proti podvodom, ktorý prevádzkuje úrad OLAF v rámci spoločnej technickej infraštruktúry. Ide o dôležitý IT nástroj pre mnohé administratívy a ďalších používateľov zapojených do ochrany finančných záujmov EÚ. AFIS umožňuje aj rozsiahle úspory z rozsahu a synergie pri rozvoji, udržiavaní a prevádzke takého širokého a rozmanitého súboru IT služieb a nástrojov, pričom sa zameriava na:

- včasnú a bezpečnú výmenu informácií týkajúcich sa podvodov medzi príslušnými vnútroštátnymi správami a správami EÚ,
- uchovávanie a analýzu príslušných údajov.

AFIS sa týka dvoch hlavných oblastí:

- vzájomnej pomoci v colných záležitostiach,
- riadenia nezrovnalostí.

Do konca roka 2016 mal AFIS 8 700 registrovaných koncových používateľov zastupujúcich viac ako 1 800 príslušných útvarov v členských štátoch, partnerských nečlenských krajinách, medzinárodných organizáciách, útvaroch Komisie a iných inštitúciách EÚ. V roku 2016 si používatelia systému AFIS vymenili 16 900 e-mailových správ. Spolu bolo v databázach a moduloch vzájomnej pomoci AFIS zverejnených 13 800 prípadov.

Systém riadenia nezrovnalostí (IMS) prevádzkovaný v rámci platformy AFIS prijal 43 600 nových hlásení o nezrovnalostiach od členských štátov a kandidátskych krajín.

Sprevádzkovali sa dva nové IT systémy uvedené v zmenenom nariadení Rady (ES) č. 515/97:

⁴⁵ Zoznam CSM obsahuje informácie o fyzickom pohybe každého kontajnera dovezeného námorným plavidlom do EÚ a vyvázaných kontajneroch obsahujúcich tovary podliehajúce spotrebnej dani. Tieto informácie v podobe zoznamov CSM zasielajú dopravcovia priamo úradu OLAF.

⁴⁶ Pozri oddiel 3.1.1.3.

⁴⁷ O výsledkoch sa bude diskutovať na zasadnutí skupiny odborníkov na vzájomnú pomoc v colných záležitostiach, ktoré sa bude konať 29. až 30. júna 2017.

- zoznam správ o stave kontajnerov (CSM),
- zoznam dovozov, vývozov a tranzitov (IET).

V roku 2016 prijal AFIS 182 miliónov správ o stave kontajnerov. Zoznam dovozov, vývozov a tranzitov obsahuje údaje vyhlásenia o dovoze a tranzite tovarov a o vývoze tovarov podliehajúcich spotrebnej dani.

Spracovali sa približne 2 milióny vývozných vyhlásení a súvisiacich správ. Tranzitný informačný systém na boj proti podvodom (ATIS) získal informácie o 6,7 milióna nových zásielok v tranzitnom režime. Sú dostupné aj v zozname dovozov, vývozov a tranzitov.

AFIS sa používal na zabezpečenie prístupu a výmenu informácií v jedenástich spoločných colných operáciách (pozri ďalší oddiel).

3.1.1.4. Spoločné colné operácie

Spoločné colné operácie sú krátke, koordinované a ciele operácie vykonávané colnými orgánmi v rámci boja proti nezákonnému cezhraničnému obchodovaniu s tovarom.

OLAF koordinoval členské štáty a spolupracoval s nimi pri 12 spoločných colných operáciách a ďalších operatívnych postupoch. Jednu spoločnú colnú operáciu organizovala Svetová colná organizácia so spravodajskou podporou úradu OLAF. Štyri spoločné colné operácie sa organizovali v spolupráci so štyrmi členskými štátmi a financoval ich OLAF.

Na zjednodušenie koordinácie v rámci spoločných colných operácií s veľkým počtom účastníkov úrad OLAF:

- poskytol spravodajské informácie, technickú a/alebo finančnú podporu,
- zaistil bezpečný prístup k informáciám a výmenu informácií prostredníctvom systému AFIS,
- sprístupnil zainteresovaným orgánom svoj stály operatívny koordinačný priestor.

Z 12 spoločných colných operácií a ďalších akcií vynikajú tieto:

Spoločná colná operácia Magnum zameraná na pašovanie tabakových výrobkov prepravovaných po ceste na územie EÚ cez východnú hranicu EÚ. Koordinovali ju estónska colná správa a OLAF a zapojilo sa do nej päť členských štátov. Počas tejto operácie bolo zachytených približne 11 miliónov cigariet.

Spoločná colná operácia Warehouse III zameraná na pašovanie a prepustenie tovaru podliehajúceho spotrebnej dani (tabakové výrobky, minerálny olej/palivo a určité druhy alkoholu) z režimu pozastavenia cla a dane. Koordinovali ju fínska colná správa a OLAF a zapojili sa do nej všetky členské štáty s podporou Európolu. Výsledky tejto operácie sa stále vyhodnocujú.

Spoločná colná operácia Orion zameraná na tovary s pôvodom v nečlenských krajinách a prepustené do voľného obehu prostredníctvom colného režimu 42⁴⁸. Koordinovali ju grécka colná správa a OLAF a zapojili sa do nej colné orgány 23 členských štátov v úzkej spolupráci

⁴⁸ Colný režim 42 umožňuje prepustenie tovarov oslobodených od DPH z nečlenských štátov do voľného obehu v členskom štáte EÚ za podmienky, že tieto tovary sa dopravujú do iného členského štátu v rámci transakcie vnútri Spoločenstva.

s daňovými orgánmi. Operáciu podporil Europol. Táto spoločná colná operácia viedla k odhaleniu niekoľkých výskytov podhodnotenia a nesprávneho zatriedenia tovarov pri dovoze, ako aj reťazca chýbajúcich obchodných subjektov, ktoré „zmizli“, aby sa vyhli clám a DPH.

Spoločná colná operácia Wafers zameraná na falšované polovodiče dovážané do EÚ z Ázie poštou/expresnými kuriérskymi službami. Výsledky tejto operácie sa stále vyhodnocujú. Koordinovali ju holandská colná správa a OLAF a zapojilo sa do nej 12 členských štátov s podporou Europolu a v úzkej spolupráci so subjektmi odvetvia.

Operácie Kerguelen, Kiribati, Killick, Kheops a Pascal – tieto regionálne operácie námorného dozoru koordinované francúzskou colnou správou boli zamerané na odhaľovanie nezákonného obchodovania s citlivými tovarmi na mori, v Atlantickom oceáne a v Stredozemnom mori. Výsledkom operácie bolo zachytenie viac než 8 ton kanabisovej živice a 400 kg kokaínu a zatknutie 17 ľudí.

Jednotná akcia Hansa, riadená colnou správou Spojeného kráľovstva v spolupráci s Europolom a podporou úradu OLAF, zameraná na vnútorný pohyb nezákonného tovaru podliehajúceho spotrebnej dani, najmä na cigarety. V súčasnosti ešte prebieha záverečné hodnotenie.

Operácia Octopus organizovaná francúzskou colnou správou v spolupráci s úradom OLAF zameraná na príjmové podvody v rámci colného režimu 42 pomohla odhaliť rôzne podvodné spoločnosti a vysoké colné úniky a úniky DPH. V dôsledku intenzívnejších kontrol bolo zachytených viac než 6 000 falšovaných položiek.

Operácia Gryphon II, organizovaná Svetovou colnou organizáciou s účasťou úradu OLAF a zameraná na nezákonný obchod s tabakom. Výsledkom operácie bolo zachytenie 729 miliónov cigariet, 287 000 cigár a 250 ton ďalších tabakových výrobkov, ako aj súčiastok prístrojov na výrobu cigariet, veľkého objemu hotovosti a viac než 12 miliónov kolkov na výber spotrebnej dane.

3.1.2. Ustanovenia týkajúce sa vzájomnej pomoci a boja proti podvodom v medzinárodných dohodách

V kontexte článku 19 nariadenia (ES) č. 515/97 bol v roku 2016 zoznam platných dohôd o vzájomnej administratívnej pomoci⁴⁹, ktorý poskytuje právny základ na výmenu informácií s tretími krajinami o podvodoch a nezrovnalostiach, rozšírený o týchto partnerov: Kazachstan, Pobrežie Slonoviny, Ghana a Kosovo*. Okrem toho sa skončili rokovania o aktualizácii predchádzajúcej dohody s Arménskom. Pokrok sa dosiahol pri rokovaníach s Mercosurom (Argentína, Brazília, Paraguaj a Uruguaj).

EÚ pokročila aj v prebiehajúcich rokovaníach o začlenení klauzuly o boji proti podvodom do dohôd o voľnom obchode s Japonskom, USA, Mexikom, Mercosurom a Tuniskom.

⁴⁹ V súčasnosti existuje viac než 70 dohôd, a to aj s významnými obchodnými partnermi EÚ, ako sú USA, Čína a Japonsko.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

3.1.3. Boj proti nezákonnému obchodu s tabakovými výrobkami

Komisia skúma predbežný výsledok oznámenia z roku 2013 s názvom *Posilnenie boja proti pašovaniu cigariet a iným formám nezákonného obchodu s tabakovými výrobkami – Komplexná stratégia EÚ*⁵⁰, ktoré obsahuje komplexný akčný plán. V máji 2017 bola uverejnená správa o pokroku s prehľadom hlavných iniciatív, ktoré boli odvtedy prijaté, analýzou nezákonného trhu s tabakovými výrobkami a návrhmi na ďalšie úvahy a opatrenia⁵¹.

3.1.4. Boj proti podvodom v oblasti DPH

Komisia prijala 7. apríla 2016 akčný plán *K jednotnému priestoru EÚ v oblasti DPH – čas rozhodnúť sa*⁵². Stanovuje sa v ňom 20 opatrení na riešenie výpadkov DPH a na boj proti podvodom⁵³ a navrhuje sa riešenie aktuálneho vystavenia predbežného systému DPH tzv. podvodu v rámci Spoločenstva založenému na chýbajúcom obchodnom subjekte, a to zavedením konečného systému DPH, ktorý vychádza zo zásady krajiny určenia, a vykonaním naliehavejších opatrení na riešenie výpadkov DPH.

V správe o výpadkoch DPH⁵⁴ uverejnenej v roku 2016 sa odhaľuje výpadok DPH v hodnote 159,5 miliardy EUR. V rámci programu Fiscalis sa zriadila skupina odborníkov na výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi pri zisťovaní podvodov spočívajúcich vo výpadkoch DPH.

Dňa 21. decembra 2016 Komisia prijala návrh smernice Rady, ktorým sa umožňuje dočasné uplatňovanie všeobecného mechanizmu prenesenia daňovej povinnosti⁵⁵ (GRCM), ak oň požiada určitý počet členských štátov.

Členské štáty a Komisia pokračovali v diskusii o nových spôsoboch zintenzívnenia činností siete Eurofisc na účinnejšie odhaľovanie systémov podvodov.

Uzavreli sa rokovania o dohode o administratívnej spolupráci a pomoci pri vymáhaní DPH medzi EÚ a Nórskom a dohoda bude podpísaná v roku 2017.

3.2. Opatrenia členských štátov na boj proti podvodom v oblasti príjmov

Väčšina členských štátov oznámila opatrenia na boj proti colným podvodom. Dánsko a Francúzsko informovali o národnej analýze rizika; Taliansko a Portugalsko o národnom posúdení colných rizík; Rakúsko a Slovinsko o národnej stratégii colnej kontroly. Opatrenia na boj proti organizovanej a finančnej trestnej činnosti a pašovaniu oznámili Bulharsko, Grécko a Fínsko. Opatrenia na boj proti daňovým únikom a podvodom v oblasti DPH oznámili Bulharsko, Česká republika, Írsko, Litva, Lotyšsko a Poľsko.

⁵⁰ COM(2013) 324 final.

⁵¹ COM(2017) 235 final.

⁵² COM(2016) 148 final.

⁵³ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/action-plan-vat_en

⁵⁴ TAXUD/2015/CC/131, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2016-09_vat-gap-report_final.pdf.

⁵⁵ Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES, COM(2016) 811 final.

3.3. Štatistika odhalených nezrovnalostí a podvodov v oblasti príjmov

3.3.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi⁵⁶

Za rok 2016 bolo 513 nezrovnalostí nahlásených ako podvod (úroveň frekvencie podvodov⁵⁷ je 11 %). Je to o 32 % menej, než je päťročný priemer (749 nezrovnalostí za obdobie 2012 – 2016). Odhadovaná a stanovená dotknutá suma tradičných vlastných zdrojov (83 miliónov EUR, úroveň sumy podvodov⁵⁸ je 15 %) je v roku 2016 o 30 % nižšia než päťročný priemer (119 miliónov EUR).

Rovnako úspešnými metódami odhaľovania prípadov podvodov sú inšpekcie vykonávané útvarmi pre boj proti podvodom a colné kontroly v čase colného vybavenia tovaru. Pokiaľ ide o sumy, inšpekcie vykonávané útvarmi pre boj proti podvodom boli najúspešnejšie.

Prípady podhodnotenia odhalené v Spojenom kráľovstve a poškodzujúce príjmy tradičných vlastných zdrojov

Pri inšpekcii tradičných vlastných zdrojov, ktorú vykonali útvary Komisie v Spojenom kráľovstve v novembri 2016, boli odhalené závažné nedostatky v riadení a kontrole podhodnoteného dovozu textilu a obuvi.

V marci 2017 OLAF uzavrel aj vyšetrovanie podhodnotenia textilu a obuvi dovezených do Spojeného kráľovstva z Čínskej ľudovej republiky. Zistil, že neboli prijaté vhodné opatrenia na zabránenie vstupu systematicky podhodnocovaného dovozu textilu a obuvi z Číny do EÚ cez Spojené kráľovstvo. To malo v období 2013 až 2016 za následok značné straty pre rozpočet EÚ.

Tieto skutočnosti viedli generálneho riaditeľa pre rozpočet k uplatneniu výhrady vo výročnej správe o činnosti za rok 2016 týkajúcej sa nepresnosti súm tradičných vlastných zdrojov prevedených do rozpočtu EÚ Spojeným kráľovstvom od roku 2013.

Komisia spoločne so Spojeným kráľovstvom rieši opatrenia v nadväznosti na zistenia auditu a správ úradu OLAF. Ak Spojené kráľovstvo neprijme vhodné nápravné opatrenie, Komisia prijme všetky vhodné opatrenia na ochranu finančných záujmov Únie, ku ktorým môže v prípade potreby patriť aj návrh na začatie konania uvedený v zmluvách.

3.3.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi

Počet nezrovnalostí nenahlásených ako podvod bol 4 134, čo je o 9 % menej ako päťročný priemer (4 532 za obdobie 2012 – 2016). Odhadovaná a stanovená poškodená suma tradičných vlastných zdrojov bola 454 miliónov EUR, čo je o 28 % viac než päťročný priemer (355 miliónov EUR).

Hoci sa celkový počet prípadov súvisiacich alebo nesúvisiacich s podvodmi znížil z 5 514 v roku 2015 na 4 647 v roku 2016 (pokles o 16 %), celková suma tradičných vlastných zdrojov sa zvýšila zo 445 miliónov EUR na 537 miliónov EUR (nárast o 21 %).

Nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi, sa odhalili predovšetkým pri kontrolách po colnom vybavení.

⁵⁶ Informácie o vymáhaní súm tradičných vlastných zdrojov poškodených podvodom a nezrovnalosťami sa nachádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode ii).

⁵⁷ Pozri poznámku pod čiarou č. 38.

⁵⁸ Pozri poznámku pod čiarou č. 39.

Z peňažného hľadiska sa podvody a nezrovnalosti v roku 2016 najviac týkali slnečných kolektorov. V mnohých prípadoch boli nezrovnalosti týkajúce sa slnečných kolektorov odhalené na základe oznámenia o vzájomnej pomoci vydaného úradom OLAF. Tým sa potvrdzuje význam vyšetrovaní vykonávaných úradom OLAF s cieľom odhaľovania nezrovnalostí.

3.3.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom⁵⁹

OLAF začal 40 vyšetrovaní týkajúcich sa podozrivých únikov dovozného cla. Uzavrel 30 vyšetrovaní a vypracoval 71 finančných odporúčaní pre vnútroštátne colné orgány EÚ na vymożenie colných únikov vo výške 103,7 milióna EUR. Vnútroštátnym súdnym orgánom EÚ bolo zaslaných osem odporúčaní na súdne konanie.

4. SEKTOROVÉ POLITIKY A OPATRENIA NA BOJ PROTI PODVODOM A ICH VÝSLEDKY – VÝDAVKY

4.1. Poľnohospodárstvo – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky

4.1.1. Poľnohospodárstvo – opatrenia členských štátov na boj proti podvodom

Sedem členských štátov oznámilo prijatie opatrení na boj proti podvodom, ktoré sa týkajú poľnohospodárskych fondov: Nemecko zabezpečilo školenia v oblasti boja proti podvodom, Grécko prijalo opatrenia na predchádzanie podvodom, Luxembursko sa zameralo na odhaľovanie podvodov v poľnohospodárstve, Poľsko vykonalo analýzu rizika podvodov v poľnohospodárstve, Slovinsko zaviedlo automatizovaný účtovný systém, Slovensko zaviedlo nové vnútorné postupy a kontrolné zoznamy a Spojené kráľovstvo vykonalo sektorové stratégie pre boj proti podvodom.

4.1.2. Poľnohospodárstvo – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch

Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) sa financuje z dvoch fondov, Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF, približne 80 % rozpočtu na SPP) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV, zostávajúcich 20 %), ktoré fungujú odlišne. EPZF sa plní ročne, zatiaľ čo EPFRV financuje viacročné programy. EPZF je rozdelený na dve hlavné oblasti: priame platby poľnohospodárom a opatrenia na podporu trhu.

Tieto odlišnosti sa odrážajú aj v trende nezrovnalostí za posledných päť rokov, ktoré boli odhalené a nahlásené Komisii členskými štátmi, pričom EPZF vykazuje rovnomernú krivku a EPFRV viacročný cyklus. Vzorec nezrovnalostí odhalených členskými štátmi potvrdzuje vyššie inherentné riziko investícií EPFRV. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s opatreniami na podporu trhu však naznačujú, že aj v tejto oblasti je potrebné urobiť viac.

4.1.2.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi

Z nezrovnalostí nahlásených členskými štátmi za posledných päť rokov ako podvod sa 60 % týka EPFRV a 40 % EPZF. Úroveň frekvencie podvodov⁶⁰ je 12,5 % a úroveň sumy podvodov⁶¹ je 24 %.

⁵⁹ https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/olaf_report_2016_en.pdf

⁶⁰ Pozri poznámku pod čiarou č. 38.

⁶¹ Pozri poznámku pod čiarou č. 39.

V prípade EPFRV je najčastejším *modom operandi* využívanie falošnej alebo falšovanej podpornej dokumentácie. Za posledné dva roky sa však zvýšil počet porušení etiky a integrity (kategória, do ktorej patria prípady korupcie a konfliktov záujmov). V roku 2016 sa odhaľovali často a môžu súvisieť s decentralizovanou štruktúrou riadenia mnohých programov EPFRV. Na druhej strane však skutočnosť, že toľko prípadov bolo odhalených a nahlásených, znamená aj to, že členské štáty venujú tejto problematike zvýšenú pozornosť.

Nezrovnalosti súvisiace s podvodmi v EPFRV za posledných päť rokov predstavujú približne 0,5 % platieb.

V prípade EPZF predstavujú nezrovnalosti súvisiace s podvodmi menšie percento rozpočtových záväzkov než v prípade EPFRV. Vplyv na priame platby je na úrovni 0,03 %.

V prípade opatrení trhu (ktoré predstavujú iba 7 % záväzkov EPZF) je však situácia odlišná: vplyv na platby je na úrovni 1,1 %. Týka sa to najmä týchto opatrení: „ovocie a zelenina“, „výrobky vinohradnícko-vinárskeho odvetvia“ a „bravčové mäso, vajcia a hydina, včelárstvo a ostatné živočíšne výrobky“. Nahlásené finančné sumy zvyčajne obsahujú významné finančné opravy, ktoré Komisia uložila členským štátom po vykonaní auditu. Vnútroštátne orgány musia od príjemcov vymôcť neoprávnene vyplatené sumy. Z toho vyplýva, že vďaka auditom Komisie funguje celý systém správne, ale členské štáty môžu urobiť viac na zabezpečenie riadnosti a zákonnosti výdavkov v tejto oblasti.

Najčastejšie odhaľovanými kategóriami *modu operandi* v rámci EPZF sú rovnako ako v predchádzajúcich rokoch „falošné alebo falšované: vyhlásenia, podporné dokumenty, žiadosti o pomoc“ a „vyhlásenia o fiktívnych produktoch, druhoch a/alebo pozemkoch“.

4.1.2.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi

Trendy v oblasti nezrovnalostí, ktoré nesúvisia s podvodmi, sa uvádzajú v oddiele 4.1.2.

V prípade výdavkov EPZF existuje opäť významný rozdiel medzi priamymi platbami a opatreniami trhu. Zatiaľ čo v prípade priamych platieb je vplyv za posledných päť rokov na úrovni 0,07 %, v prípade opatrení trhu je to 1,5 %. V prípade EPFRV bol v období 2012 – 2016 vplyv nezrovnalostí, ktoré nesúvisia s podvodmi, na platby na úrovni 2,1 %.

4.1.2.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom

Finančné odporúčania úradu OLAF za posledných päť rokov sa stabilne týkajú sumy približne 60 miliónov EUR ročne.

4.2. Politika súdržnosti a rybolov – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky

4.2.1. Politika súdržnosti a rybolov – opatrenia členských štátov na boj proti podvodom

Väčšina členských štátov oznámila prijatie opatrení v tejto oblasti, a to:

Belgicko v oblasti konfliktu záujmov, Bulharsko v oblasti správy nezrovnalostí a ARACHNE, Dánsko v oblasti riadenia prípadov podozrenia na podvod, Nemecko v oblasti riadenia a systémov kontroly Európskeho sociálneho fondu, ako aj vlastného posudzovania rizika podvodov v Európskom fonde regionálneho rozvoja, Írsko v oblasti opatrení na boj proti podvodom osobitne sa týkajúcich EFRR, Fínsko v oblasti systému informácií o príjmoch, Chorvátsko v oblasti správy nezrovnalostí, Taliansko v oblasti predchádzania podvodom v rybolove, Cyprus v oblasti nástroja vlastného posudzovania rizika podvodov, Luxembursko

v oblasti ARACHNE a nástroja vlastného posudzovania rizika podvodov, Malta v oblasti správy nezrovnalostí, Holandsko a Spojené kráľovstvo v oblasti ARACHNE, Rakúsko v oblasti postupu overovania, Poľsko v oblasti IT nástrojov vo verejnom obstarávaní, Slovinsko v oblasti automatizovaného účtovného systému, Fínsko v oblasti školení týkajúcich sa boja proti podvodom a Švédsko v oblasti hospodárskej trestnej činnosti a analýzy rizika.

4.2.2. *Politika súdržnosti a rybolov – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch*

V porovnaní s ostatnými oblasťami rozpočtu je analýza politiky súdržnosti oveľa zložitejšia, pretože získané informácie (nahlásené nezrovnalosti) sa týkajú rôznych programových období, na ktoré sa vzťahujú odlišné súbory pravidiel.

Okrem toho, programové cykly sú viacročné, a to má veľký vplyv na základné trendy. Vzhľadom na podobnosť riadenia finančných prostriedkov sa rybolov a politika súdržnosti analyzujú spolu.

V roku 2016 bolo odhalených a nahlásených 8 497 nezrovnalostí (o 22 % menej než v roku 2015⁶², ale o 25 % viac, než je priemer za posledných päť rokov). Týkajú sa štyroch rôznych programových období, pričom najväčší podiel súvisí s programovým obdobím 2007 – 2013 (97 %) a iba 115 prípadov s programovým obdobím 2014 – 2020. Finančné sumy poškodené nezrovnalosťami dosiahli v roku 2016 výšku 2,06 miliardy EUR a zostali do veľkej miery stabilné (o 5 % menej než v roku 2015 a o 8 % viac, než je priemer za posledných päť rokov).

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi neboli zaznamenané žiadne významné zmeny trendov, pokiaľ ide o typy odhalených nezrovnalostí a účinnosť odhaľovania a nahlasovania.

4.2.2.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi

Bolo odhalených a nahlásených 407 nezrovnalostí súvisiacich s podvodmi, čo je o 4 % viac než v roku 2015, ale stále o 17 % viac, než je priemer za posledných päť rokov.

Mnohé z nahlásených nezrovnalostí sa týkali obdobia 2007 – 2013, preto sa analýza tohto roka zameriava na celý programový cyklus⁶³. Za celé obdobie vnútroštátne orgány odhalili a nahlásili 1 750 nezrovnalostí súvisiacich s podvodmi v celkovej výške 1,48 miliardy EUR, pričom miera odhaľovania podvodov bola 0,42 %.

Miera odhaľovania je vyššia v prípade programov, ktoré prispievajú k cieľu „Konvergencia“. V prípade programov európskej územnej spolupráce je však, na druhej strane, miera odhaľovania netypicky nízka (0,1 %).

Prioritnými oblasťami s najvyššími ukazovateľmi podvodov sú: cestovný ruch, výskum a technický rozvoj, doprava, investície do sociálnej infraštruktúry a technická pomoc v oblasti rybolovu.

4.2.2.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi

Bolo odhalených a nahlásených 8 090 nezrovnalostí, ktoré nesúvisia s podvodmi, čo je takmer o 23 % menej než v roku 2015 a o 26 % viac, než je priemer za posledných päť rokov.

⁶² Rok 2015 bol netypický: pozri oddiely 5.1 a 5.3.2 *výročnej správy Európskemu parlamentu a Rade za rok 2015 o ochrane finančných záujmov EÚ a boji proti podvodom*, [COM(2016) 472 final], http://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/pifreport_2015_en.pdf.

⁶³ Programové obdobie sa začalo uzatvárať na konci marca 2017.

Za programové obdobie 2007 – 2013 bolo odhalených a nahlásených 35 360 nezrovnalostí, ktoré nesúvisia s podvodmi, v celkovej výške takmer 7,3 miliardy EUR, pričom miera odhaľovania nezrovnalostí bola 2,1 %. Prioritnými oblasťami s najvyššími ukazovateľmi sú rovnaké oblasti ako v prípade nezrovnalostí súvisiacich s podvodmi.

4.2.2.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom

Množstvo finančných odporúčaní úradu OLAF sa týka politiky súdržnosti. OLAF odporučil vymoženie 353 miliónov EUR.

4.3. **Nepriame hospodárenie (predvstupové) – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky**

4.3.1. *Nepriame hospodárenie (predvstupové) – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch*

Analýza nezrovnalostí týkajúca sa nepriameho hospodárenia je zameraná na predvstupové nástroje.

Nahlásené nezrovnalosti sa týkajú dvoch hlavných období, a to: programov predvstupovej pomoci na obdobie 2000 – 2006 zameraných na prípravu pristúpení v rokoch 2004 a 2007 a nástrojov predvstupovej pomoci na obdobie 2007 – 2013 používaných v európskej susedskej politike, ktoré sú určené najmä pre krajiny Balkánu a Turecko.

Celkovo sa nahlásené nezrovnalosti oproti roku 2015 nezmenili, ale päťročný trend (2012 – 2016) vykazuje v dôsledku rušenia iniciatív súvisiacich s poslednými kolami rozširovania stabilný pokles. V roku 2016 bolo v súvislosti s programami predvstupovej pomoci nahlásených iba osem nezrovnalostí v celkovej výške 2 milióny EUR (v roku 2015 ich bolo nahlásených 15); a v súvislosti s nástrojom predvstupovej pomoci 111 v celkovej výške 8,3 milióna EUR (v roku 2015 ich bolo nahlásených 109).

Pokiaľ ide o programy predvstupovej pomoci, odhalili a nahlásili sa iba tri nezrovnalosti súvisiace s podvodmi v celkovej výške 1,8 milióna EUR. Pokiaľ ide o nástroj predvstupovej pomoci, počet odhalených nezrovnalostí súvisiacich s podvodmi sa zvýšil na 25 (z 21 v roku 2015), v celkovej výške 1,2 milióna EUR.

Týkajú sa najmä oblasti podpory rozvoja vidieka.

4.3.2. *Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom*

Z vyšetrovaní v tejto oblasti vyplynulo odporúčanie úradu OLAF, aby Komisia vymohla 7,1 milióna EUR.

4.4. **Priame hospodárenie – sektorové politiky a opatrenia na boj proti podvodom a ich výsledky**

4.4.1. *Priame hospodárenie – štatistiky o odhalených nezrovnalostiach a podvodoch*

Štatistiky týkajúce sa priameho hospodárenia vychádzajú z príkazov na vymáhanie, ktoré vydali útvary Komisie a ktoré sú zaznamenané v podvojnóm účtovníctve Komisie.

4.4.1.1. Odhalené nezrovnalosti súvisiace s podvodmi

V roku 2016 bolo v podvojnom účtovníctve zaznamenaných 49 položiek vymáhania súvisiacich s podvodmi⁶⁴, pričom ich celková výška dosahovala 6,25 milióna EUR. V porovnaní s celkovými účinne uvoľnenými prostriedkami je miera odhalenia podvodu 0,03 % a táto úroveň je posledných päť rokov stabilná.

4.4.1.2. Odhalené a nahlásené nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi

Pokiaľ ide o nezrovnalosti, ktoré nesúvisia s podvodmi, v roku 2016 bolo zaznamenaných 1 861 položiek vymáhania v celkovej výške 78 miliónov EUR. Za päťročné obdobie bola miera odhaľovania nezrovnalostí stabilne na úrovni 0,5 %.

4.4.1.3. Výsledky Európskeho úradu pre boj proti podvodom

Po vyšetrovaní v tejto oblasti odporučil úrad OLAF vymożenie 22,3 milióna EUR.

5. VYMÁHANIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV A INÉ PREVENTÍVNE A NÁPRAVNÉ OPATRENIA

Podrobné informácie o vymáhaní, finančných opravách a ďalších preventívnych a nápravných opatreniach (prerušeníach a pozastaveniach platieb) sa uvádzajú vo výročnej správe o hospodárení a výkonnosti, ktorá od roku 2016 obsahuje bývalé výročné oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Dvoru audítorov o ochrane rozpočtu EÚ⁶⁵.

6. SPOLUPRÁCA S ČLENSKÝMI ŠTÁTMI

Zasadnutie Poradného výboru na koordináciu prevencie sprenevery (COCOLAF) s expertmi členských štátov v roku 2016 poskytlo odborníkom z členských štátov príležitosť na diskusiu o najdôležitejších vývojových trendoch v oblasti boja proti podvodom a na vypracovanie správy s názvom *Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom za rok 2015*, ktorá sa vyžaduje podľa článku 325 ZFEÚ.

Podskupiny výboru COCLAF sa stretli v roku 2016, aby:

- vypracovali usmerňovací dokument o nahlasovaní nezrovnalostí a spustili nový systém IMS;
- vypracovali dokumenty na predchádzanie podvodom;
- vymenili si mediálne stratégie;
- zaviedli činnosti týkajúce sa komunikácie o predchádzaní podvodom a odrádzaní od nich.

V rámci podskupín boli vypracované dva usmerňovacie dokumenty:

- Podskupina pre nahlasovanie a analýzu: *Príručka o požiadavke nahlasovania nezrovnalostí*⁶⁶, v ktorej sa poskytuje usmernenie k spoločným aspektom nahlasovania nezrovnalostí členskými štátmi v súvislosti s rozpočtovými výdavkami EÚ v rámci zdieľaného hospodárenia na programové obdobie 2014 – 2020.

⁶⁴ Uvedené v systéme ako prípady „oznámené úradom OLAF“.

⁶⁵ Výročná správa o hospodárení a výkonnosti je súčasťou integrovaného balíka finančných správ o rozpočte EÚ, COM(2017) 351 final.

⁶⁶ Tento dokument sa ešte musí dokončiť a formálne prijať.

- Podskupina pre predchádzanie podvodom: Všeobecné usmernenia týkajúce sa národných stratégií pre boj proti podvodom, ktoré sú určené členským štátom vypracúvajúcim svoju národnú stratégiu. Tento dokument je zrevidovanou a rozšírenou verziou usmernení z roku 2014: ide o komplexnejší dokument, ktorý sa týka všetkých výdavkov rámci zdieľaného hospodárenia a obsahuje konkrétne príklady osvedčených postupov členských štátov.

Oba dokumenty boli vypracované v spolupráci s odborníkmi z členských štátov, ktorú koordinoval úrad OLAF.

Tretie zasadnutie skupiny AFCOS sa konalo 27. októbra 2016 a pre koordinačné útvary predstavovalo príležitosť na diskusiu o kľúčových faktoroch úspešnej spolupráce s úradom OLAF pri vyšetrovaní. OLAF predstavil niekoľko trendov v rôznych oblastiach politik, napr. hodnotenie nariadenia č. 883/2013 a Európsku prokuratúru.

Okrem toho, v roku 2016 zasadala podskupina siete komunikátorov úradu OLAF v boji proti podvodom, aby, okrem iného, prediskutovala úlohu investigatívneho spravodajstva v boji proti podvodom na úrovni celej EÚ, vymenila si skúsenosti z vykonávania projektu organizácie Transparency International zameraného na boj proti korupcii a zúčastnila sa školenia venovaného vypracovaniu úspešnej komunikačnej stratégie.

Pracovná skupina Rady pre boj proti podvodom (GAF) si vymenila názory s Komisiou na otázky boja proti podvodom. V roku 2016 sa konali štyri zasadnutia skupiny GAF: tri počas holandského a jedno počas slovenského predsedníctva.

7. SYSTÉM VČASNÉHO ODHAĽOVANIA RIZIKA A VYLÚČENIA (EDES)

Systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES), ktorý je zameraný na posilňovanie ochrany finančných záujmov EÚ, bol zavedený v revidovanom nariadení o rozpočtových pravidlách z roku 2015⁶⁷ a nadobudol platnosť 1. januára 2016⁶⁸. EDES zabezpečuje:

- včasné odhaľovanie hospodárskych subjektov, ktoré predstavujú riziká ohrozujúce finančné záujmy EÚ,
- vylúčenie nespoľahlivých hospodárskych subjektov zo získavania finančných prostriedkov EÚ a/alebo uloženie peňažnej sankcie,
- v najzávažnejších prípadoch uverejnenie informácií o vylúčení a/alebo peňažnej sankcii na webovom sídle Komisie s cieľom posilniť odrádzajúci účinok.

Tento nový systém predstavuje významné zlepšenie uplatňovania pravidiel o správnych sankciách, pokiaľ ide o základné práva, nezávislosť a transparentnosť.

Inštitúcie, agentúry a orgány EÚ tak môžu rozhodnúť o uložení sankcií nespoľahlivým hospodárskym subjektom až po získaní odporúčania⁶⁹ od nového centralizovaného výboru⁷⁰.

⁶⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2015/1929 z 28. októbra 2015, Ú. v. EÚ L 286, 30.10.2015, s. 1.

⁶⁸ Pozri tiež COM(2017) 351 final, časť 2/2, s. 79 – 80.

⁶⁹ V situáciách uvedených v článku 106 ods. 1 písm. c) až f) nariadenia o rozpočtových pravidlách (t. j. závažné odborné pochybenie, podvod, závažné porušenia zmluvných povinností alebo nezrovnalosti).

⁷⁰ Výbor uvedený v článku 108 ods. 5 až 10 nariadenia o rozpočtových pravidlách: nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, Ú. v. EÚ L

Tento výbor posudzuje prípady, v ktorých ešte nebol vynesenný záverečný rozsudok alebo vydané konečné správne rozhodnutie. Nemá vyšetrovacie právomoci. V zásade vychádza pri svojich posúdeniach zo skutočností a zistení auditov vykonaných príslušným útvarom Komisie alebo z vyšetrovaní vedených úradom OLAF.

Výbor sa skladá zo stáleho nezávislého predsedu na vysokej úrovni, ktorý sa ujal funkcie 24. novembra 2016, dvoch stálych členov zastupujúcich Komisiu a jedného člena ad hoc zastupujúceho povoľujúceho úradníka útvaru⁷¹ žiadajúceho o odporúčanie. Výbor rešpektuje právo na obhajobu dotknutého hospodárskeho subjektu a uplatňuje zásadu proporcionality⁷².

V roku 2016 výbor riešil 21 prípadov týkajúcich sa 33 hospodárskych subjektov prostredníctvom svojich stálych sekretariátov v rôznych povoľujúcich útvaroch, z ktorých 14 predložila Komisia, päť výkonné agentúry, jeden úrad a jeden decentralizovaná agentúra. V roku 2016 výbor prijal tri odporúčania⁷³.

Komisia musí podávať správy aj o rozhodnutiach prijímaných povoľujúcimi úradníkmi, ktoré sa týkajú⁷⁴:

- nevylúčenia hospodárskych subjektov, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie pokračovania služby na obmedzené časové obdobie a do prijatia nápravných opatrení dotknutými hospodárskymi subjektmi,
- neuverejnenia informácií o správnych sankciách na webovom sídle Komisie, a to buď z dôvodu nevyhnutnosti zachovania dôvernosti vyšetrovania, alebo z dôvodu dodržania zásady proporcionality, ak ide o fyzickú osobu.

8. NADVIAZANIE NA UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU O OCHRANE FINANČNÝCH ZÁUJMOV EÚ – BOJ PROTI PODVODOM – VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2015

Komisia s potešením víta uznesenie Európskeho parlamentu, a najmä jeho podporu nedávnych iniciatív Komisie v oblasti boja proti podvodom, Európskej prokuratúry a smernice o ochrane finančných záujmov. Komisia konštatuje, že uznesenie sa nesie vo všeobecnosti v konštruktívnom a pozitívnom duchu a môže byť pozitívnym základom pre veľké množstvo odporúčaní.

a) Odhaľovanie a nahlasovanie nezrovnalostí

Komisia zdôrazňuje, že interpretovanie zvýšenia počtu nezrovnalostí nahlásených členskými štátmi ako negatívneho vývoja alebo klesajúceho počtu ako pozitívneho vývoja je príliš zjednodušené a môže byť zavádzajúce.

298, 26.10.2012, s. 1, naposledy zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2015/1929 z 28. októbra 2015, Ú. v. EÚ L 286, 30.10.2015, s. 1.

⁷¹ Povoľujúcimi útvarmi môžu byť útvary inštitúcií, agentúr a orgánov EÚ.

⁷² Ďalšie informácie o výbere sa nachádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode iv).

⁷³ K 30. júnu 2017 vydal výbor 17 odporúčaní, z ktorých tri boli prijaté v roku 2016. V jednom prípade neboli skutočnosti predložené výboru dokázateľné. V troch odporúčaní výbor dospel k záveru, že neuloží žiadne sankcie, keďže subjekt prijal nápravné opatrenia. Ďalšie podrobnosti sa nachádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie o systéme EDES a v jeho prílohách.

⁷⁴ Údaje uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode iv).

Národné stratégie pre boj proti podvodom sú povinné iba pre kandidátske krajiny. Komisia povzbudzuje členské štáty, aby tieto stratégie vypracovali, a podporuje ich uľahčovaním výmeny osvedčených postupov a know-how⁷⁵.

Na odhaľovanie nezrovnalostí už Komisia vypracovala osobitné IT nástroje, ako sú ARACHNE, IMS a nástroj na hodnotenie rizika podvodu, ktoré majú členské štáty k dispozícii.

b) Príjmy – vlastné zdroje

Komisia zdôrazňuje, že vykonáva akčný plán *K jednotnému priestoru EÚ v oblasti DPH a 20 opatrení na riešenie výpadkov DPH* uverejnených 6. apríla 2016⁷⁶.

Komisia sa zaväzuje bojovať proti obchodovaniu s nezákonným a falšovaným tovarom a neustále spolupracuje s členskými štátmi na príprave spoločného rámca riadenia rizika s cieľom zabezpečiť rovnaké úrovne colných kontrol založených na riziku v celej EÚ. Komisia pravidelne vykonáva inšpekcie na mieste v členských štátoch, ktorých cieľom je zabezpečiť súlad národných systémov riadenia a kontroly s colnými právnymi predpismi EÚ.

c) Výdavky

Komisia berie na vedomie záujem Európskeho parlamentu o podrobnejšie informácie týkajúce sa vymáhania zle spravovaných finančných prostriedkov EÚ v rámci priameho hospodárenia od osôb z nečlenských krajín s oprávneným pobytom a tomuto osobitnému aspektu sa bude podrobnejšie, v rámci obmedzení vyplývajúcich z dostupnosti informácií, venovať v budúcoročnej správe.

Pokiaľ ide o systematickú analýzu chýb vo verejnom obstarávaní, na vypracovanie zmysluplnej analýzy sa vyžadujú dostatočné údaje. Okrem správ o nezrovnalostiach súvisiacich s finančnými prostriedkami EÚ prijala Komisia s cieľom získať takéto údaje kroky na nastavenie databázy nezrovnalostí na úrovni EÚ tak, aby obsahovala aj informácie o nezrovnalostiach vo verejnom obstarávaní, ktoré sa netýkajú finančných prostriedkov EÚ. Na tento účel sa plánuje vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti, ktorá by mala byť dokončená do júna 2017.

Komisia sa pokúsi dôkladnejšie preskúmať vysokú úroveň prípadov podvodov v oblasti výskumu a vývoja, inovácií a podnikania⁷⁷.

d) Identifikované problémy a požadované opatrenia

- *Lepšie nahlasovanie:* Pokiaľ ide o požiadavku na jednotné zásady nahlasovania vo všetkých členských štátoch, Komisia dokončuje pracovný dokument pripravovaný v spolupráci s odborníkmi z členských štátov o nahlasovaní nezrovnalostí, ktorý sa osobitne zaoberá otázkami spôsobujúcimi najväčšie problémy.

Komisia tiež zastáva názor, že zriadenie koordinačných útvarov pre boj proti podvodom (AFCOS) vo všetkých členských štátoch už predstavuje dôležitý krok správnym smerom. Sieť AFCOS by mohla byť vhodným rámcom na vytvorenie takejto spolupráce.

⁷⁵ Pozri oddiel 2.2.1.1.

⁷⁶ Pozri oddiel 3.1.4.

⁷⁷ Podrobná deskriptívna analýza je k dispozícii v pracovnom dokumente útvarov Komisie v poznámke pod čiarou č. 1 bode ii). Pozri oddiely 4.2.2.3 a 4.2.2.4.

- *Lepšie kontroly*: Komisia už prijala konkrétne opatrenia v rámci súčasného právneho rámca na posilnenie svojej úlohy dohľadu, zamerané na zlepšenie systémov riadenia a kontroly členských štátov a zníženie chybovosti.

Program *Hercule III* je v súčasnosti predmetom nezávislého hodnotenia v polovici trvania. Komisia predloží výsledky Európskemu parlamentu a Rade do 31. decembra 2017.

- *Smernica o ochrane finančných záujmov a nariadenie o Európskej prokuratúre*: Komisia víta politickú dohodu, ktorú dosiahli Rada a Európsky parlament v otázke smernice o ochrane finančných záujmov, a s potešením očakáva jej prijatie. Podporuje zriadenie Európskej prokuratúry s účasťou čo najväčšieho počtu členských štátov, zastáva názor, že Európska prokuratúra by mohla byť účinná aj bez účasti všetkých členských štátov, a podporuje súčasné úsilie o posilnenie spolupráce.
- *Tabak*: Pokiaľ ide o reakciu na požiadavku Európskeho parlamentu, z dnešného pohľadu uplynie platnosť dohôd týkajúcich sa boja proti podvodom so spoločnosťami JTI, BAT a ITL v roku 2022 a 2030. Komisia nedávno predložila správu o vykonávaní stratégie z roku 2013⁷⁸. Táto správa obsahuje poučenia vyplývajúce z fenoménu „lacných bielych“ cigariet. Na základe reakcií zainteresovaných strán môže Komisia po dokončení hodnotenia zvážiť ďalšie opatrenia v roku 2018.

e) Vyšetrovanie a úloha úradu OLAF

OLAF neustále skracuje celkovú dĺžku vyšetrovania prípadov z priemerného 23,6 mesiaca v roku 2012 na 21 mesiacov v roku 2015.

Komisia v súčasnosti hodnotí nariadenie č. 883/2013 a hodnotiacu správu predloží Európskemu parlamentu a Rade do októbra 2017.

Postup menovania nového generálneho riaditeľa úradu OLAF sa už začal a Európsky parlament a Rada sa na ňom v plnej miere podieľajú.

9. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Prijímanie právnych a administratívnych opatrení zameraných na podvody a nezrovnalosti, ako aj ochranu finančných záujmov EÚ, je neustále prebiehajúci proces. S pokračovaním projektu európskej integrácie a meniacim sa medzinárodným hospodárskym prostredím sa vynárajú nové úlohy. Na ich plnenie sú potrebné nové nástroje.

Pri páchaní podvodov sa zaznamenávajú stále nové trendy a vzorce⁷⁹. Podvodníci využívajú všetky príležitosti, ktoré im ponúka jednotný trh, globalizované hospodárstvo a nové technológie.

Ako vyplýva z tejto správy a zo správ za predchádzajúce roky, členské štáty sústreďujú svoje úsilie najmä na opatrenia predchádzania podvodom a ich odhaľovania. Na úrovni EÚ sa európski zákonodarcovia snažia na základe osobitných iniciatív Európskej komisie riešiť

⁷⁸ COM(2013) 324 final.

⁷⁹ Pozri správu úradu OLAF za rok 2016, strany 12 – 22:

https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/olaf_report_2016_en.pdf.

hrozby, ktoré predstavuje čoraz väčší cezhraničný rozmer podvodných činností⁸⁰. Zriadenie Európskej prokuratúry bude účinným opatrením na boj proti týmto podvodným činnostiam.

9.1. Príjmy

Opatreniami prijatými v roku 2016 na úrovni EÚ sa dôkladnejšie posilňuje ochrana finančných záujmov EÚ. Revidované nariadenie č. 515/97 slúži ako mocný nástroj na posilnenie boja proti colným podvodom. Spoločné colné operácie vykonávané úradom OLAF predstavujú naďalej dôležitý zdroj informácií na odhaľovanie nezrovnalostí pri transakciách týkajúcich sa určitých druhov tovaru.

Čína bola krajinou pôvodu s najvyššou mierou odhalených podvodov a nezrovnalostí na úrovni počtu prípadov aj výšky zistených súm.

Stratégia colnej kontroly je kombináciou rôznych kontrol. Kontroly po colnom vybavení sa uvádzali ako najúčinnější metóda odhaľovania, a to z hľadiska počtu odhalených prípadov aj z hľadiska súm. Kontroly vykonávané pred colným vybavením tovaru a počas neho a inšpekcie vykonávané útvarmi pre boj proti podvodom sú však nevyhnutné na odhaľovanie určitých druhov existujúcich podvodov, nových druhov podvodov a vo všeobecnosti na odhaľovanie všetkých druhov podvodov.

Z inšpekcií týkajúcich sa tradičných vlastných zdrojov, ktoré boli vykonané v roku 2016 v rámci stratégie kontroly pri určovaní colnej hodnoty, vplynulo, že chyby pri riadení a kontrole podhodnoteného dovozu textilu a obuvi môžu mať závažné negatívne dôsledky na rozpočet EÚ. Je potrebné zaviesť vhodné rizikové profily; podhodnotený dovoz sa musí systematicky zisťovať a colné hodnoty sa musia opravovať v súlade s nariadeniami EÚ.

Odporúčanie 1

Členské štáty sa vyzývajú, aby preskúmali svoje stratégie riadenia a kontroly vzhľadom na určovanie colnej hodnoty. S cieľom chrániť finančné záujmy EÚ sa žiadajú, aby preskúmali svoje vnútroštátne postupy a systémy kontroly, a to konkrétne:

- začlenením rizikových profilov platných pre celú EÚ a vychádzajúcich z „čistých priemerných cien“ do svojich systémov riadenia rizika a systematicky zisťovali potenciálne podhodnotený tovar pomocou rizikových profilov,
- neuvoľnením tovaru, kým deklaranti potenciálne podhodnoteného tovaru nenapravia skutočnosti vyvolávajúce odôvodnené pochybnosti orgánov, pokiaľ ide o presnosť udávanej hodnoty, alebo neposkytnú záruku, ktorá bude v plnej výške kryť možný colný dlh,
- uplatňovaním metodiky určovania colnej hodnoty stanovenej v colných právnych predpisoch.

9.2. Výdavky

Z vyšetrovania úradu OLAF vyplynulo, že verejné obstarávanie, na základe ktorého sa naďalej vynakladajú najväčšie objemy verejných prostriedkov, je prítlačivé pre podvodníkov, ktorí na páchanie podvodov využívajú korupciu a účty v daňových rajoch. Mnohé prípady podvodov súvisiace s verejným obstarávaním majú nadnárodný charakter, keďže do nových scenárov podvodov je často zapojený verejný obstarávateľ z jedného členského štátu

⁸⁰ Správa úradu OLAF za rok 2016.

a uchádzači z niekoľkých iných členských štátov, ktorí prácu zadávajú spoločnostiam v iných krajinách⁸¹.

Za posledných päť rokov sa 20 % všetkých nahlásených nezrovnalostí týkalo porušení pravidiel verejného obstarávania, čo tvorí 30 % všetkých nahlásených neoprávnených finančných prostriedkov.

Smernice o verejnom obstarávaní by sa mali transponovať do 18. apríla 2016, aby sa zaviedol modernizovaný a zjednodušený právny rámec. Jedenásť členských štátov ešte musí v plnom rozsahu transponovať tri smernice o verejnom obstarávaní.

Odporúčanie 2

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- v plnej miere transponovali smernice 2014/23/EÚ, 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ a ich vykonávanie zaradili na popredné miesto svojho politického programu,
- presadzovali nové smernice so zameraním na transparentnosť a integritu vo verejnom obstarávaní, predchádzanie podvodom a korupcii a ich odhaľovanie a lepšie monitorovanie systémov verejného obstarávania,
- využívali možnosti ponúkané zjednodušenými pravidlami a v plnej miere využívali potenciál elektronického obstarávania, ktoré bude od októbra 2018 povinné.

Z pohľadu na odhalenia nahlásené vnútroštátnymi orgánmi za posledných päť rokov v hlavných sektoroch výdavkov nevyplýva žiadna odchýlka od už známych vzorcov. V ročných programoch, napríklad tých, ktoré boli financované z EPZF, sa medziročne vyskytujú malé odchýlky. Viacročné programy majú iný vzorec, ktorý súvisí s programovým cyklom a obsahuje malý počet v prvých rokoch programu, ktorý sa s blížiacim sa ukončením programu zvyšuje.

Tohtoročná analýza bola dôkladnejšia a prepracovanejšia a umožnila lepšie zacielenie na osobitne ohrozené oblasti. Umožnila to kvalita nahlásených údajov, ktorá sa postupne zvyšuje. Sú však potrebné ďalšie zlepšenia.

Odporúčanie 3

- Pri nahlásení nezrovnalostí (súvisiacich alebo nesúvisiacich s podvodmi) sa všetky príslušné orgány žiadajú o poskytnutie informácií o mieste a v prípade politiky súdržnosti a rybolovu aj prioritnej oblasti dotknutých opatrení/projektov.
- Pri aktualizovaní už nahlásených nezrovnalostí sa členské štáty žiadajú aj o poskytnutie týchto informácií, ak ich ešte neposkytli.

Priame platby financované z EPZF predstavujú oblasť politiky s relatívne nízkym rizikom podvodov a nezrovnalostí odhaľovaných a nahlásovaných členskými štátmi. Odhaľovanie podvodov pri opatreniach na podporu trhu je vyššie než v ostatných oblastiach politiky⁸².

V prípade programov EPFRV je úroveň nezrovnalostí a podvodov odhalených príslušnými orgánmi podobná ako v prípade iných oblastí zdieľaného hospodárenia.

⁸¹ Správa úradu OLAF za rok 2016.

⁸² Informácie o identifikovaných osobitných opatreniach na podporu trhu pozri v oddiele 4.1.2.

Pokiaľ ide o politiku súdržnosti, analýza programového obdobia 2007 – 2013 poukazuje na vyššiu mieru odhaľovania v prípade programov cieľa „Konvergenčia“. V prípade programov Európskej územnej spolupráce je miera odhaľovania nezvyčajne nízka.

Osobitné priority sa identifikujú ako rizikovejšie⁸³.

Odporúčanie 4

- Všetky členské štáty sa vyzývajú, aby pri svojom posudzovaní rizika podvodov na programové obdobie 2014 – 2020 zohľadnili zistenia z tejto správy a venovali osobitnú pozornosť vyzdvihnutým prioritám a zásahom, ktoré sú rozsahovo aj obsahovo podobné.
- Vzhľadom na nízku mieru odhaľovania v prípade programov Európskej územnej spolupráce a na čoraz intenzívnejšiu hrozbu podvodov nadnárodného charakteru sa členské štáty vyzývajú, aby tejto záležitosti venovali väčšiu pozornosť a aby zintenzívnili svoju spoluprácu.
- Všetky členské štáty sa vyzývajú, aby preskúmali svoje posúdenia rizika podvodu v súvislosti s opatreniami na podporu trhu a aby zohľadnili informácie zdôraznené v tejto správe.

9.3. Ďalšie roky

Zvyšuje sa informovanosť o hrozbách, ktoré predstavujú podvodníci, ale aj ťažkosti, ktoré majú jednotlivé vnútroštátne orgány so zvládaním cezhraničného rozmeru zavedených systémov.

To má za následok rastúcu ochotu vymieňať si informácie a osvedčené postupy, ako aj dostupné údaje v rámci primeraných právnych rámcov. EÚ a jej členské štáty sú v súčasnosti lepšie vybavené než pred niekoľkými rokmi a zaväzujú sa vykonať ešte viac.

V roku 2017 prijímú Rada a Európsky parlament smernicu o ochrane finančných záujmov, ďalej budú harmonizovať svoje prístupy a posilňovať európsky rozmer boja proti podvodom v oblasti DPH.

Minimálne 20 členských štátov pokročí ešte ďalej a na základe posilnenej spolupráce zriadi Európsku prokuratúru, ktorá bude osobitne riešiť podvody a ďalšie trestné činy poškodzujúce finančné záujmy EÚ. Po zriadení Európskej prokuratúry budú v tejto oblasti vykonávať vyšetrovania dva orgány EÚ. OLAF a Európska prokuratúra budú musieť na základe partnerstva zvyšovať ochranu finančných záujmov EÚ v rámci svojich právomocí na vykonávanie administratívnych vyšetrovaní a vyšetrovaní trestných činov. Komisia sa zasadzuje za zachovanie silnej pozície úradu OLAF a prebiehajúce hodnotenie nariadenia č. 883/2013 prinesie novú príležitosť na tak potrebné zamyslenie nad možnosťami ďalšieho posilnenia jeho vyšetrovacích právomocí.

⁸³ Pozri oddiel 4.2.2.

PRÍLOHA 1 – NEZROVNALOSTI NAHLÁSENÉ AKO PODVOD V ROKU 2016

Počet nezrovnalostí nahlásených ako podvod je ukazovateľom výsledkov úsilia členských štátov v boji proti podvodom a iným nezákonným činnostiam poškodzujúcim finančné záujmy EÚ. Tento údaj by sa nemal interpretovať ako úroveň podvodov na území členských štátov. Súčty sa líšia od tabuľky 1, keďže v prílohe 1 nie sú zahrnuté tretie krajiny (predvstupové obdobie) a priame výdavky.

Členské štáty	Poľnohospodárstvo		Vnútrotné politiky		Politika súdržnosti a rybolov		Predvstupová oblasť		CELKOVÉ VÝDAVKY		PRÍJMY	
	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR
Belgique/België									0	0	36	9 261 635
Bulgaria	60	12 107 506			5	608 311	2	1 438	67	12 717 255	11	436 567
Česká republika	14	852 246			37	30 467 351			51	31 319 598	2	140 600
Danmark	4	254 730							4	254 730	5	8 581 374
Deutschland	3	231 833			24	5 508 712			27	5 740 545	93	5 112 337
Eesti	5	1 735 030			9	3 958 131			14	5 693 160	1	0
Éire/Ireland	2	38 015							2	38 015	3	445 574
Ellada					17	3 401 448			17	3 401 448	30	5 594 313
España	10	580 768			7	5 213 134			17	5 793 902	42	2 972 087
France	22	3 375 812							22	3 375 812	83	28 785 027
Hrvatska	10	2 575 582			1	92 949	1	1 006	12	2 669 536	5	342 006
Italia	20	2 707 009							20	2 707 009	22	6 548 191
Kypros									0	0	7	332 446
Latvija	12	987 285			12	10 601 187			24	11 588 471	12	661 068
Lietuva	11	2 087 218			3	359 879			14	2 447 097	10	266 102
Luxembourg									0	0	0	0
Magyarország	24	1 154 158			21	1 844 119			45	2 998 277	2	88 762
Malta									0	0	1	167 040
Nederland					2				2	0	6	261 626
Österreich	2	27 444							2	27 444	14	5 716 261
Polska	97	13 020 953			56	33 262 948			153	46 283 901	92	3 101 717
Portugal	4	6 033 837			11	8 850 629			15	14 884 466	0	0
Romania	108	14 007 684			95	48 222 873	3	1 828 769	206	64 059 326	16	2 943 686
Slovenija					2	660 070			2	660 070	0	0
Slovensko	1	1 483			99	82 310 323			100	82 311 807	3	707 196
Suomi/Finland									0	0	6	119 457
Sverige	1								1	0	2	101 720
United Kingdom	3	80 766			6	1 542 723			9	1 623 489	9	297 577
SPOLU	413	61 859 359	0	0	407	236 904 788	6	1 831 212	826	300 595 358	513	82 984 369

PRÍLOHA 2 – NEZROVNALOSTI NENAHLÁSENÉ AKO PODVOD V ROKU 2016

Súčty sa líšia od tabuľky 2, keďže v prílohe 2 nie sú zahrnuté tretie krajiny (predvstupové obdobie) a priame výdavky.

Členské štáty	Poľnohospodárstvo		Vnútorne politiky		Politika súdržnosti a rybolov		Predvstupová oblasť		CELKOVÉ VÝDAVKY		PRÍJMY	
	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR	Počet	EUR
Belgique/België	21	442 748			58	3 239 754			79	3 682 502	167	6 679 740
Bulgaria	40	3 713 584			147	33 901 405	33	218 544	220	37 833 532	2	52 150
Česká republika	42	2 747 385			414	112 332 254			456	115 079 639	80	5 298 065
Danmark	23	3 532 670			14	629 377			37	4 162 048	73	3 720 877
Deutschland	69	3 045 188	1	178 812	260	24 973 617			330	28 197 616	1 489	67 203 731
Eesti	18	713 094			30	1 514 040			48	2 227 134	3	63 879
Éire/Ireland	58	1 380 576			66	8 187 661			124	9 568 237	28	4 561 472
Ellada	108	2 051 777			554	183 569 916			662	185 621 694	8	8 599 250
España	311	21 701 167			2 687	313 038 531			2 998	334 739 698	242	41 581 643
France	207	9 590 957			80	8 970 768			287	18 561 726	234	21 343 994
Hrvatska	23	500 251			7	2 220 316	8	164 783	38	2 885 350	12	589 781
Italia	703	62 263 456			158	50 150 868			861	112 414 324	89	17 235 008
Kypros					7	314 400			7	314 400	0	0
Latvija	15	620 012			179	40 519 313			194	41 139 324	15	2 523 277
Lietuva	92	4 578 948	3	463 921	31	3 901 424			126	8 944 293	16	1 055 777
Luxembourg									0	0	0	0
Magyarország	157	6 434 407			522	105 695 234			679	112 129 641	14	4 126 454
Malta					13	10 955 650			13	10 955 650	0	0
Nederland	44	1 324 326			55	3 760 864			99	5 085 190	517	147 056 822
Österreich	10	257 725			33	2 143 370			43	2 401 095	47	10 535 675
Polska	316	21 718 907			1 077	305 831 256			1 393	327 550 164	74	4 084 106
Portugal	450	18 726 879			171	11 417 924			621	30 144 803	15	6 461 250
Romania	595	41 369 126			557	109 492 694	2	146 543	1 154	151 008 362	41	3 243 332
Slovenija	11	429 072			24	4 348 776			35	4 777 848	1	25 222
Slovensko	35	2 252 313			428	445 621 389			463	447 873 702	13	292 640
Suomi/Finland	21	390 814			15	497 452			36	888 266	34	2 000 001
Sverige	4	93 164			5	212 081			9	305 245	96	6 360 043
United Kingdom	47	1 379 771			498	38 815 499			545	40 195 270	824	89 063 434
SPOLU	3 420	211 258 317	4	642 732	8 090	1 826 255 834	43	529 869	11 557	2 038 686 753	4 134	453 757 623